

ҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

…рэндэ таряа тушааха, худалдаха социалис уялгаяа дүүргэһэн эдэ …ахынууд республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ:

…Хориин үйлэдбэриин управлениин **НАРҺАТЫН СОВХОЗ** (сов… директор **П. М. Павлов,** парткомой секретарь **К. Д. Цыдыпов,** …на агроном **С. Х. Хамнагдаев,** рабочкомой түрүүлэгшэ **Г. П.** …, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **Ц. Ц. Базаров)** гүрэндөө 40 …ан центнер таряа тушаажа, социалис уялгаяа дүүргэжэ, түсэб… гадуур 23 мянган центнер худалдаба.

…Хориин управлениин **«ДРУЖБА» КОЛХОЗ** (колхозой түрүү… **Н. А. Пелихов,** парткомой секретарь **Б. Л. Гармаев,** главна …ном **Ц. Б. Дамбиев)** гүрэндөө 17 мянган центнер таряа худал… уялгаяа дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 10 мянган центнер тушаа… Таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

…Хориин управлениин **«ПОБЕДА» КОЛХОЗ** (колхозой түрүүлэг… **Х. Цыренжапов,** парткомой секретарь **В. С. Базарон,** глав…гроном **Х. Н. Найданов)** гүрэндөө 8 мянган центнер тушаажа, …лис уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ, бүхыдэнь 10 мянган центнер …даха зорилготой.

…Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин **«МАЯК» КОЛХОЗ** …хозой түрүүлэгшэ **В. А. Халтуев,** парткомой секретарь **Д. Г.** …аев, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **Л. Г. Данзанов)** гүрэн… 5100 центнер таряа худалдажа, социалис уялгаяа үлүүлэн …гэ.

…Кабанскын управлениин **ШЕРГИНСКЭ СОВХОЗ** (совхозой ди… **Н. Е. Медведев,** парткомой секретарь **Е. П. Ненашев,** ра…мой түрүүлэгшэ **М. М. Конев,** главна агроном **Т. Ф. Дубкова,** …М-эй комитедэй секретарь **А. П. Куриганов)** гүрэндөө 26900 …ер таряа тушаажа, социалис уялгаяа 2900 центнерээр үлүүл…

…Кабанскын управлениин **КАБАНСКЫН СОВХОЗ** (совхозой ди… **А. И. Хмелев,** парткомой секретарь **Б. С. Стрекаловский,** …комой түрүүлэгшэ **Н. Н. Рыбаков,** ВЛКСМ-эй комитедэй сек… **В. Е. Кузнецов)** гүрэндөө 20500 центнер таряа тушаажа, …лис уялгаяа 2500 центнерээр үлүүлээ. Таряа тушаалга үр…лһөөр.

…Кабанскын управлениин **«ПУТЬ К КОММУНИЗМУ» КОЛХОЗ** …хозой түрүүлэгшэ **Г. Е. Елизов,** парткомой секретарь **М. Ф.** …иков, главна агроном **Г. Н. Колмаков,** ВЛКСМ-эй комитедэй …тарь **К. Лебедева)** гүрэндөө 5740 центнер таряа худалдажа, …лис уялгаяа 740 центнерээр үлүүлэн дүүргэ.

БАРГАЖАНАЙ УПРАВЛЕНИИН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУД ГҮРЭНДӨӨ 125.208 ЦЕНТНЕР ТАРЯА ТУШААЖА, УЯЛГАҺАА ГАДУУР 15.000 ЦЕНТНЕР ОРООҺО ТУШААХА ГЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭБЭ

ШЭНЭ АМЖАЛТА ТУЙЛАҺАН БАРГАЖАНАЙ ТАРЯАШАДТА АЛДАР СОЛО!

ВУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

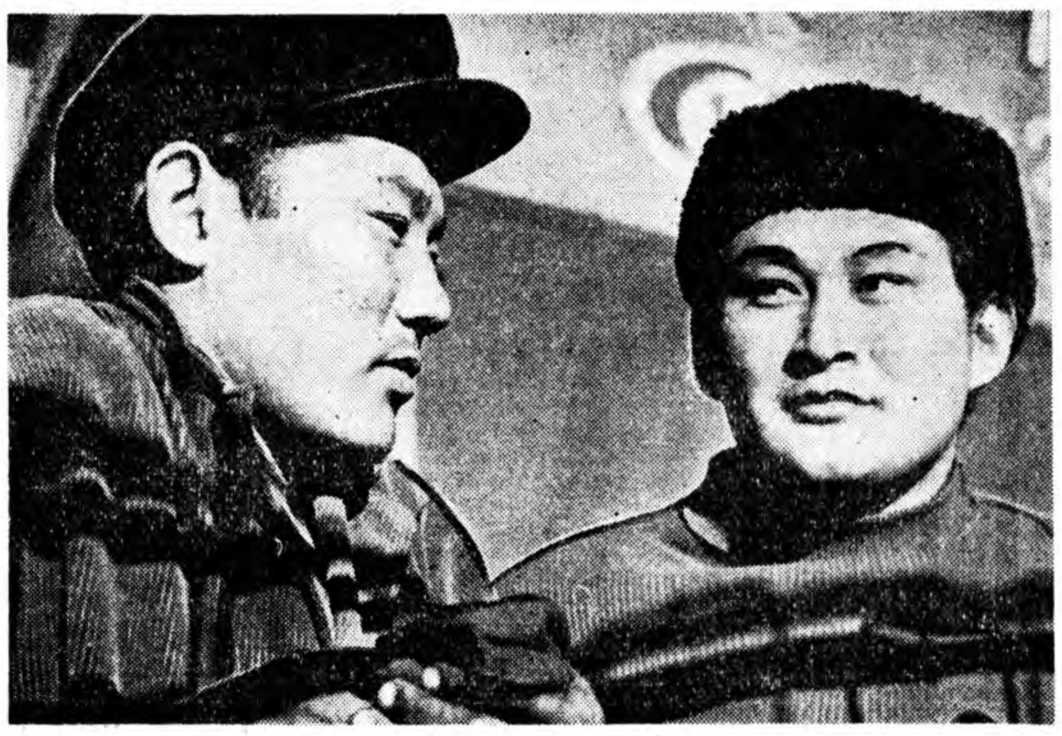
БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 240 (10301) | 1963 оной октябриин 10, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Тараан ажалай баатарнууд

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарһаа) Мухар-Шэбэрэй управлениин Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүү комбайнер Владимир Архипович Сафонов, Хориин управлениин Хэжэнгын совхозой залуу механизаторнууд Дашинима Бальжинимаев, Дондок Доржиев ургаса хуряалгада онсо шалгараа.

М. НАМЖИЛОВ, И. ОСЕТРОВ гэгшэдэй фото.

Угандын арад зониие амаршалба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Угандын премьер-министр Аполло Милтон Оботе гэгшэдэ телеграмма эльгээбэ. Угандын өөрэ даанхай байдалтай болоһоор нэгэ жэлэй ойтойнь дашарамдуулан Угандын арад зониие, правительствые үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Үнгэрһэн энэ жэл соо Советскэ Союз Уганда хоёрой хоорондо хани ёһоной холбоон байгуулагдаа гэжэ телеграмма соо хэлэгдэнэ. Хоёр оронуудай аша туһада бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал бэхижүүлхын тулада энэ харилсаа холбоон саашадаа ч… хүгжэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһан тухайдаа Советскэ правительствые толгойлогшо мэдүүлбэ.

*

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Угандын президентдэ телеграмма эльгээбэ. Үндэр дээдэ гүрэнэй тушаалда ехэ амжалта туйлахыень президентдэ хүсэжэ байһанаа мэдүүлбэ. Хүгжэлтын замаар дабшахыень Угандын арад зондо хүсэбэ.

(ТАСС).

Эб найрамдалай жаса байгуулагшадай пленум

Академик А. Н. Виноградовай хүтэлбэри доро Эб найрамдалай жаса гэдэг нэгэдэлэй правлениин пленум октябриин 7-до болобо. Энэ правлениин хүдэлмэри тухайда хариуусалгата секретарь М. И. Котовой элидхэл, шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ И. Д. Злобиной нэмэлтэ элидхэлые пленумдэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээ.

Эб найрамдалай жаса бии болгохо гэһэн эб найрамдалай тала баригша совет түлөөлэгшэдэй һайн һайхан үүсхэл олониитын зүгһөө халуунаар дэмжэгдээ. Эб найрамдалда, арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлгэдэ бүхы совет арад үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэдэг байһые энэ ушар гэршэлнэ. Олониитын эмхинүүдһээ, тус тус хүнүүдһээ ороһон, театр болон ансамбльнуудай табиһан, предприятинууд, соёлой байшангууд ба һургуулинуудтахи уран һайханай бүлгэмүүдэй табиһан концерт, зүжэгүүдһээ ороһон мүнгэ зөөреэр энэ жаса һэльбэгдэхэ болоно.

Пленум дээрэ эмхидхэлэй асуудалнууд зүбшэгдөөд, энэ нэгэдэлэй Устав баталагдаа, олон янзын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдые правлениин гэшүүд болгон һунтаа. Правлениин секретарьнуудаар Д. В. Постников, В. И. Калинин гэгшэд һунгагдаба.

Шэнэ амжалта туйлагдаба

…жанай таряашад Эхэ ороной амбаарта …центнер шэнэ ургасын таряа оруулжа, ехэ …алта туйлаба.

…ургаса абаха гээшэ бэлэн бэшэ. Теэд тэ… хуряажа абаха, гутаахагүй, гүрэндөө саг …тушааха гээшэ таряашадай бүришье харюу… хэрэг болоно. Энэ жэлэй эхиндэ управле…лхоз, совхозууд гүрэндөө 63 мянган цент…а худалдаха гэжэ хараалһан байгаа. Тиин …ряалгын ябаса тэрэ хараалһан уялгыемнай …а.

…иин таряашадай үүсхэлые халуунаар дэм…олхоз, совхозууднай Эхэ орондоо 110 мян…нер таряа тушааха гэһэн шэнэ уялга хараа…эй. Түрүүн хараалһан уялгаяа хоёр дахин …үлхэмнай бараг хэрэг бэшэ байба. Энээ…үлүүлхын тула поли дээрэ шангаханаар …эрилтэ табигдаа. Шэнэ уялгаяа бэелүүл…өө механизаторнуудай дунда мүрысөөн үр…дэлгэрээ. Тингэжэ сентябриин 28-да колхоз, …днай Эхэ ороной амбаарта 111965 цент… түлэб эрхим шанартай шэниисэ тушаажа, … түсэбые 2,4 дахин үлүүлэн дүүргээ һэн. …лени дотороо эгээн түрүүлэн Дэрээнэй, …анай совхозууд социалис уялгаяа дүүргэһэн …Дэрээнэй совхоз бэлэдхэлэй пунктда тэрэ …48 центнер таряа тушаажа, социалис уял…48 центнерээр үлүүлһэн байгаа. Хурамхаа…хоз 40 мянган центнер тушааха аад, 45005 … худалдаһан байна.

… үедэ Баргажанай ажахынууд абаһан шэнэ … үлүүлэн дүүргэхэ аргатай гэжэ харагдаба. … шэнэ уялгаһаан гадуур үшөө 15 мянган … шэниисэ Эхэ орондоо тушааха гэжэ шии…бэлэй. Хэлэһэн энэ үгэдөө хүрэхын түлөө …и дотор социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрээ. **Мүнөөдэр хараалһан энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлээбди гэжэ баяртайгаар мэдээсэнэбди. Баргажанай колхоз, совхозуудһаа гүрэнэй амбаарта 125208 центнер тараан ороо!**

Урдань баргажанаархин иимэ ехэ таряа гүрэндөө худалдаагүй юм. Энэ жэлдэ туйлаһан амжалтамнай нэн түрүүн хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар манай Коммунис партиин абаһан хэмжээ ябуулгануудай аша үрэ гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Түбхын түрүүндэ таряалангай газарые шэнээр хубаарилха, ургаса ехэтэй ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ тушаа эндэ хэлэгдэнэ.

Түрэл партиингаа заабариие бэелүүлэн, манай колхоз, совхозууд газараа зүбөөр ашаглаха асуудалда анхаралтайгаар хандадаг болоо. Энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо тарилгаяа 8125 гектараар үргэдхэһэн байгаабди. **Ургаса ехэтэй шэниисын тарилга байгша ондо 8505 гектараар ехэ болоһон байна.** Ургаса багатай обёос, зелёнко тарилгые хороожо, горох, кукуруза тарилга ехэдхэгдэһэн байха юм. Энэ жэлдэ хабарай тарилгын хүдэлмэри агротехническэ эрхим болзорто үнгэргэгдөө һэн. Тарилгада эрхим үрэһэ хүрэнгэ хэрэглэгдэһэн байгаа. Ороoһото ургамалнууд ехэнхидээ хэрээһэлүүлэн таригдаа.

Управлениин колхоз болон совхозууд мүнөө үедэ намарай паар хахалха, үрэһэ хүрэнгэеэ бэлдэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байнхай. Гүрэндэ таряа тушааха, хартаабха худалдаха уялга түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргээд, манай колхознигууд, хүдэлмэришэд хүдөө ажахынгаа энэ жэлэй бүхы хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө шэнэ хүсэтэйгөөр оролдоно.

С. ЕЛАНОВ,
Баргажанай үйлэдбэриин управлениин начальник.

Ургасаяа хуряажа дүүргээбди

Орооһо таряа элбэг ехээр абадаг болохо тушаа парти, правительствынгаа табиһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлэн, манай Чисаанын совхозойхид энэ жэлдэ горитой хүдэлмэри хээ.

Түбхын түрүүндэ орооһото ургамалнуудай тарилга эрид үргэдхэжэ, гансахан шэниисэ урда жэлэйхиһээ 2 мянган гектараар ехэ болоо. Тарилгын агротехникын бүхы заабари хэзээ хэзээнэйхиһээ наринаар сахигдаа. Энэмнай отделени бүхэндэ түрүүшынхеэ тракторна-тараан ажалай тусхай бригадануудые эмхидхээд, ажахын тоосоондо оруулжа, механизаторнуудые газарай эзэн болгоһоной аша үрэ мүн.

Байгша ондо эндэ сагай уларилай тон таарамжагүй байбашье, газар таряалангаа шэнэ гуримаар эрхилдэг болоһоной ашаар бүхы дээрээ муу бэшэ ургаса гараа юм. Жэшээнь, га бүриһөө дунда зэргээр 7,5 центнер ургаса абтаа. Тингэжэ гүрэндөө таряа ехээр худалдаха аргатай болообди. Совхозойхид өөһэдынгөө арга боломжо тоолоожо үзөөд, Эхэ оронойнгоо амбаарта 38 мянган центнер таряа худалдаха уялга абанхай гэхэ гү, али гүрэнэй түсэбһөө 3 дахин шахуу ехэ таряа үгэхөөр шиидээ.

Мүнөө совхозой бүхы 12 мянган гектар тараан хурлагдаа. Энэ — манай бүхы механизаторнуудай, таряашадай шэн зоригто, эршэтэ шанга ажалай амжалта болоно. Тэрэшэлэн гүрэндэ таряа тушааха уялгаяашье муу бэшээр бэелүүлээбди. Бэлэдхэлэй пунктда 37 мянга үлүүтэй центнер тараан оруулагдаа. Тушаахаар бэлдэгдэһэн тараан тоогууд дээрэмнай ехэ. Теэд автомашинаар үсөөдэжэ тухашарнабди.

Ургаса хуряалга, таряа тушаалгын хүдэлмэриие 4-дэхи фермынхид (эрхилэгшэнь Н. Ц. Очиржапов) илангаяа эмхитэй һайнаар ябуулаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Эндэхид таряалангай га бүриһөө 9 центнер ургаса хуряажа, гүрэнэйнгөө амбаарта 10 мянган центнер таряа оруулжа, социалис уялгаяа дүүргэһэн аад, мүнөө тэрэнһээ гадуур 1000 центнер тушаахаяа байна.

Мүн 3-дахи фермэ (эрхилэгшэнь Д. Н. Александров), 2-дохи фермэ (эрхилэгшэнь Б. Р. Санжимитыпов) таряа хуряалгаяа яһала урагшатайгаар ябуулаа.

Таряанайнгаа ургасые түргэнөөр, эрхим шанартайгаар хуряахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгарагша механизаторнуудые эрхэбшэ нэрлэхэ ёһотой болоно. Совхозой түрүү механизаторнуудай нэгэн, комбайнер Александр Елистратов (3-дахи фермэ) «СК-3» комбайнаар 400 га таряа хадаһан, хуряаһан байна. 4-дэхи фермын дүршэлтэй комбайнернууд Гомбо Жигжитов, Дашинима Санданов гэгшэд богони болзор соо тус тустаа 410—420 гектар ургаса хуряагаа. Эдэнэр шэнги бэрхэ комбайнернууд бусадшье фермэнүүдтэ бии.

Комбайнһаа гараһан таряа шэрэхэдээ, мүн тэрэниие бэлэдхэлэйшье пунктда зөөхэдөө бүтээсэ ехэтэй, үнэн шударгы ажаллаһан жолоошодые магтахаар.

Эдэ үдэрнүүдтэ отделени бүхэн ургаса хуряажа дүүргээд, таряалангай һолоомо суглуулха, зелёнко һүрилхэ, намарай паар хахалха, үрэһэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэри түлэг ябуулжа байнхай. Жэшээнь, таряалангай һолоомо суглуулан һүрилэлгэ, намарай паар хахалалгада 30 гусеничнa трактор үдэр, һүнигүй хүдэлнэ. Совхоздо бүхыдөө 4500 га намарай паар хахалха түсэбтэй аад, мүнөө 3 мянга гаран га хахалагдаа.

Ургаса хуряалгые амжалтатай һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэмнай хүдөө ажахын институдай 100 гаран студентнэр, республиканска больницын, нооһо болбосоруулха фабрикын хүдэлмэришэд ехэхэн туһа хүргөө.

Совхозой бүхы ажалшад, таряашад, механизаторнууд энэ амжалтаяа улам арьбадхан, ерэхэ 1964 ондо бүрн һайн үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэхэ байһаниинь лабтай.

А. Андреев,
Хориин үйлэдбэриин управлениин Чисаанын совхозой главна агроном.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ гол шухала арга

…роһото ургамалнуудай болон … ажахын бусад ургамал… ургасые дээшэлүүлгэдэ … туһатай Минеральна үтэг…гэ ба химическэ зүйлнүүдэй …эрилгые дээшэлүүлхэ ту… КПСС-эй Центральна Коми…, СССР-эй Министрнүүдэй …эй Бэшэг үсэгэлдэр хэблэл…гдобо. Коммунис парти … Советскэ Правительство …дайнгаа үмэнэ политиче… болон экономическа тон ехэ …го — **газар таряаланда … хэрэглэлгын үндэһөөр ма… орондо хүдөө ажахын үйлэд… саашадань түргөөр хүг… хангаха зорилго табиба.**

… химическэ промышлен…най богонихон болзор соо …бэриингөө хүсые дээшэ…, хүдөөгэй ажалшадай …ые үтэгжүүлгээр гүйсэд …ха шадаха болоо. Иигээд …дань манай парти үтэг…гын үйлэдбэриие дээшэлүү… …ниие һайнаар хэрэглэн, …ай ургасые эрид дээшэ… хараа шугам баримтална. …үүлгэ **үйлэдбэрилгэ мүнөө … ажахые хүгжөөлгын гол … һуури болоо гэжэ бүхы …, бүхы совет хүнүүд мэдэхэ**…, гэжэ нүхэр Н. С. Хру…шэнэ.

… ондо хүдөө ажахыда 35 … тонно, 1970 ондо 100 … тонно минеральна үтэгжүүлгэ үгэхэ зорилго химическэ индустриин хүдэлмэришэдэй урда табигдана гээшэ. Энэ зорилго яһала ехэшье, дүүргэжэ болоомоор. Һүүлэй үедэ манай парти болон арад зомнай орон дотороо хүсэ ехэтэй химическэ промышленность байгуулхын тула ехэ оролдолго гаргаа. КПСС-эй ЦК-гай 1958 оной майн Пленумэй һүүлээр гүрэмнай экономикынгоо энэ түрүү һалбариие хүгжөөлгэдэ совет засагай бүхы жэлнүүдтэ химидэ гаргашалагдаһан мүнгэнһөө һураггүй ехэ мүнгэ зөөри һомолһон байна. Долоон жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэл соо 200-һаа дээшэ химическэ предприяти, ехэ цехүүд, тэрэ тоодо минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг олон заводууд ашаглалгада үгтөө. Эдэ бүгэдэ хүдөө ажахын химиие түргөөр хүгжөөхэ бата бэхи үндэһэ һуури болоно.

Минеральна үтэгжүүлгэ ба ургамалнуудые хамгаалха химическэ зүйлнүүдэй үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ шэнэ программа бэелүүлхэ энэ үедэ олон шэнэ предприятинуудые бариха, мүнөө ашаглагдажа байһан предприятинуудые шэнэлэн үргэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Энэ программые бэелүүлхын тула бидэндэ хэрэгтэй хамаг шухала юумэн хүү бии. Совет барилгашад химическэ тон ехэ предприятинуудые бариха талаар баян дүй дүршэлтэй болоо. Тэдэнэр хүсэ ехэтэ техникээр, барилгын индустриальна дүй дүршэлөөр зэбсэгжэгдэнхэй. Хаана ямар предприятиин, барилгын организациин коллективүүд, партийна болон ажахын органууд өөһэдынгөө ажал хэрэгтэ харюусалга ехэтэйгээр ханданаб, хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэнэб, тэндэ химиин предприятинуудые бодхоолго һайнаар ябуулагдана.

Минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ предприятинуудые барижа байһан Тульска областиин, Дунда Волгын, Зүүн Сибириин экономическа районуудай барилгын организацинуудай дүй дүршэлые һайшаан тэмдэглэмээр. Долоон жэлэй табадахи жэлдэ минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, шанарыень һайжаруулха, тэрээндэ хэрэгтэй түүхэй эд а…лга дээшэлүүлхэ талаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Роздольско горнохимическэ, Невинномысска, Актюбинскын химическэ комбинадуудай, мүн Винницын, Кокандын, Чарджоугай суперфосфатна заводуудай коллективүүд түрүүлжэ, һайн амжалта туйлаа. Тэдэнэр бултадаа һараһаа һарада түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэеэ дээшэлүүлнэ.

Үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ дутагдалнууд үшөөл яһала олон. Зарим республика, хизаар болон областьнуудта барилгын хүдэлмэридэ ёһотой анхарал хандуулагдадаггүй дээрэһээ предприятинуудай барилга саг болзор соогоо дүүргэгдэнэгүй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэг соо заагдана. Тиимэ барилганууд Баруун Уралай, Харьковай, Донецкэ, Белоруссиин, бусад экономическа районуудта бии байна.

Минеральна үтэгжүүлгын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ үнгэтэ металлургиин предприятинууд тон муугаар туһална. Тэдэнэр сернэ кислота гаргаха цехүүдые бариха түсэбөө жэлһээ жэлдэ дүүргэнэгүй. Зүгөөр металлургическа предприятинуудай үйлэдбэриһөө гарадаг, газһаа үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэдэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг тон үнэгүй сернэ кислота абажа болохо юм. Химиин «хилээмэн» гэжэ нэрлэгдэдэг сернэ кислотагаар үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилдэг предприятинуудай гүйсэд хангагдадаг болохын тула үнгэтэ металлургиин, совнархозуудай, барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд бүхы хэмжээ абаха ёһотой.

Минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг предприятинуудай гэгдэлдэ ороһон барилганудай ажал хэрэгые дары һайжаруулхые ехэ химиин барилгашадые, нютагай партийна организацинуудые, совнархозуудай болон барилгын управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые партимнай уряална. Байгша оной арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһан 8 миллион тонно шахуу үтэгжүүлгэ үгэхэ үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд заатагүй ашаглалгада үгтэхэ ёһотой. Тэрэнэй тула тон богони болзорто барилгын объект бүхэниие хүдэлмэришэдээр, хабсаргагшадаар, технологическа түхеэрэлгээр, барилгын материалаар, механизмуудаар гүйсэд хангаха, түсэб болон графигуудай дүүргэлтэдэ партийна шанга хиналта табиха хэрэгтэй.

Проектнэ документациин саг соогоо һайн шанартайгаар бэлдэгдэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала. Эрдэмтэд болон проект зохёодог инженернүүд минеральна үтэгжүүлгын барилгануудта гансал типовой проектнүүдые үгэхэ уялгатай. Энээн дээрэһээ проект зохёолгодо саг арьбалха, барилгануудые түхеэрэлгээр хангаха хүдэлмэри түргэдхэхэ арга олгохо байна. Типовой проектээр бодхоогдоһон барилганууда блогуудые, нэгэ түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. Тэрэнэй ашаар барилгые түргөөр, һайн шанартайгаар, гаргаша багатайгаар дүүргэхэ арга олдохо бшуу.

Хүдөө ажахын химиин предприятинуудай барилгые эрхим һайн трест, управленинүүдтэ даалгаха, барилгын эдэ организацинуудые энэ һалбариин барилгын хүдэлмэридэ мэргэжүүлхэ, хүсэ шадалыень үргэдхэхэ, индустриальна баазатай болгохо, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ, машина транспортаар гүйсэд хангаха хэрэгтэй. Имагтал эдэ хэмжээнүүдэй абтаад байгаа һаа, предприятинуудай барилгын болзорые эрид хороожо, һомологдоһон мүнгэ зөөри ашаг ехэтэйгээр хэрэглэжэ болохо.

Хүдөө ажахын химиин бариг-дажа байһан гигантнууд машина бүтээгшэдһээ бүтээсэ ехэтэй химическэ түхеэрэлгэнүүдые саг соогоо гүйсэдөөр абаха ёһотой. Тэрэнэй тула химическэ машина бүтээлгын шэнэ завод болон цехүүдые түргөөр бариха болонобди. Хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые элбэгээр гаргахын тула ашаглагдажа байһан предприятинуудай үйлэдбэриин бүхы арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала. Тиимэһээ нютагай партийна органууд, совнархозууд болон заводуудай коллективүүд тэдэ предприятинуудые хүдэлмэришэдөөр гүйсэд хангаха, ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, станок бүхэниие дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха болоно. Минеральна үтэгжүүлгын предприятинуудай захилда — «ногоон үйлсэ»! Иимэ уряа доро машина бүтээлгын предприяти бүхэндэ мүрысөөн үргэдхэе.

Химическэ заводуудай хүдэлмэришэдэй урда баһал бага бэшэ зорилго табигдана. Шэнэ предприяти болон цехүүдэй барилгын болзорые горитойгоор түргэдхэхэ — тэдэнэй гол зорилго.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэг бүхы совет хүнүүдэй дунда ехээр һайшаан дэмжэгдэбэ. Хүдөө ажахые химизацилха талаар партиимнай хараалһан агууехэ программа манай арад зониие баяжуулан, Эхэ оронойнгоо аша туһада ажалай шэнэ амжалта туйлаха хэрэгтэ зоригжуулна. Оло миллион арад зоноймнай үнэн сэхэ ажалаар коммунизм байгуулагдана, хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөлгэ — бүхы партиимнай, бүхы арадаймнай хэрэг гэжэ совет хүнүүд гүнзэгыгөөр ойлгоно.

Мүнөө минеральна үтэгжүүлгын, ургамалые хамгаалха химическэ зүйлнүүдэй предприятинууд болон барилганууд, научна шэнжэлгын ба проектнэ институдуудта, химическэ машина бүтээлгын заводуудта бүгэдэ арадай мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ байна. Совет оронойמнай ажалшад оронойнгоо экономикые түргөөр хүгжөөхэ агууехэ программые бодото дээрэнь бэелүүлхын, арад зонойнгоо эрилтые хүдөө ажахын продуктаар гүйсэд дүүрэн хангахын тула хүдэлмэриин тодорхой түсэбүүдые хараалжа байна.

(«Правдын» 1963 оной октябриин 8-най түрүү бэшэгһээ).

Агуусхэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ

Урин дулаанаар энеэбхилэн байһан энэ басаган ажалдаа ехэ амжалта туйлажа, алдартай суутай болоһон бэшэ, харин хамтын хэрэгтэ үдэр бүрил хабаадалсажа ябадаг колхозой юрын лэ гэшүүн юм. Тиигэбэшье Ждановайнгаа нэрэмжэтэ колхозой ургаса хуряалга, таряа гүрэндэ тушаалгада Цыпилма Ломпилова горитой хубитаяа оруулһан байха.

2.500.000 ПҮҮД ТАРЯА

ЭХЭ ОРОНОЙ АМБААРТА ОРУУЛААД, ҮШӨӨ 180.000 ПҮҮД ТУШААХА УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЭЕЭ БАЙНАБДИ ГЭЖЭ МУХАР-ШЭБЭРЭЙХИД МЭДЭЭСЭНЭ

Ажалай ехэ илалта

Ц. ЦЫБИКОВ,
Мухар-Шэбэрэй хүдөөгэй парткомой секретарь.

Манай үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай ажалшад ажалай шэнэ амжалта туйлан, гүрэндэ таряа худалдаха, тушааха социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. **Октябриин 9-нэй мэдээгээр гүрэнэй амбаарта бүхыдөө 416 мянган центнер гэхэ гү, али 2,5 миллион үлүүтэй пүүд таряан оруулагдаа. Тиигэжэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 163 мянган центнерээр ехэ таряан тушаагдаба.**

Эхэ орондоо таряа элбэгээр худалдаха социалис уялгаяа эрхимээр дүүргэжэ, **«Эрдэм» совхозойхид (директор нүхэр Доржиев, парткомой секретарь нүхэр Брылев) бэлэдхэлэй пунктда 60 мянган центнер таряа орууланхай.** Тэрэшэлэн Бэшүүрэй совхоз (директор нүхэр Козлов, парткомой секретарь нүхэр Гомбоев) гүрэнэй амбаарта 46 мянга гаран центнер таряа, Суулгын совхоз (директор нүхэр Цыренов, парткомой секретарь нүхэр Крупенников)—40,5 мянган центнер ороохо тушааһан байна. Мүн Охин-Булагай совхоз (директор нүхэр Плюснин, парткомой секретарь нүхэр Ефимов)—35 мянган центнер, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэ нүхэр Иванов, парткомой секретарь нүхэр Бекешев)—33 мянган центнер, «Коммунизм» колхоз (түрүүлэгшэ нүхэр Тютрин, парткомой секретарь нүхэр Ревенский)—25 мянган центнер, Ждановай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэ нүхэр Юмсунов, парткомой секретарь нүхэр Кузнецов)—20 мянган центнер, «Заганский» колхоз (түрүүлэгшэ нүхэр Конев, парткомой секретарь нүхэр Максимов)—28 мянган центнер таряа худалдаа. Управлениин бусадшье ажахынууд гүрэндэ таряа ехээр худалдаха талаар горитой хубита оруулба.

Энэ амжалта бүхы таряашад, механизаторнуудаймнай эршэмтэй шангаар ажаллаһанай ашаар туйлагдаа гээшэ. Ороохо таряа, саахарай свёкло, хартаабха болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудые элбэг ехээр абаха тушаа парти, правительствынгаа шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн ажахынууд газараа зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр элдүүрилхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хээ. Һүүлэй арбан жэлэй туршада эндэмнай **57121 гектар шэнэ, залууг газар элдүүрилэгдээ.** Энээнэй ашаар колхозуудта таряалангай газар 194690 гектарта хүргэгдэжэ, тэрэнь **1953 онойхидо орходоо 1,6 дахин үргэдхэгдөө. Тиихэдэ шэниисэ 1,8 дахин ехэ болоһон байна.**

Таряалангаа нилээд үргэдхэжэ, газараа эзэн ёһоор, зүбөөр элдүүрилдэг болоод, управлениин ажахынууд хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса нилээд дээшэлүүлжэ шадаа. Энээнэй ашаар гүрэндэ таряаншье ехээр худалдагдадаг болоо. **Гансахан энэ жэлдэ колхоз, совхозууднай Эхэ оронойнгоо амбаарта 2 миллион үлүүтэй пүүд имагтал эрхим шанартай шэниисэ тушааһан байна.** Тэрэшэлэн хартаабха, саахарай свёкло, овощ худалдаха социалис уялга амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна.

Байгша ондо хабар хожом болотор хүйтэн байбашье, ажахынууд тарилгаяа яһала хаһа саттань, агротехническэ эрхим болзор соо, һайн шанартайгаар хээ юм. Мүн ургасын хойноһоо харууһалгашье оролдосотойгоор хэгдээ. Тиигэжэ сагай уларилай таарамжагүй байһан мүнөө жэлдэ ехэнхи таряалан дээрэ ороохото ургамалнуудай. саахарай свёклын, кукурузын, хартаабхын бараг һайн ургаса абтаа. Теэд ургаса хуряалгын эхилһэнһээ хойно хэдэн сүүдхэ удаагаар хура бороо орожо, зарим газарта эртэ саһан ороод, механизаторнуудта бэрхэтэй байдал тохёолдуулаа. Тиигэбэшье колхоз, совхозуудай таряашад, механизаторнууд ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, машина, техникэеэ шадамар бэрхээр хүдэлгэн, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, гүрэндэ таряа элбэгээр худалдаха социалис уялгаяа эрхимээр бэелүүлбэ. Илангаяа тракторна таряан ажалай бригадануудта байгуулагдаһан партийна болон партийно-комсомолой бүлэгүүд зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулха, таряа хуряалгые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ үүргэ дүүргээ.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой таряашад сентябриин 15-да гүрэнэй амбаарта 18 мянган центнер ороохо оруулаад, управлени дотороо эгээн түрүүлэн социалис уялгаяа дүүргээ. Артелиинхид энээгээрээ һанаагаа амарангүй, өөһэдынгөө арга боломжые тооложо үзөөд, **Эхэ орондоо үшөө 2 мянган центнер ороохо үгэхэбди гэжэ мэдүүлээ һэн. Мүнөө эдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрөө.** Хартаабха, саахарай свёкло тушааха уялгаяашье муу бэшээр дүүргэжэ байнхай. Мүнөө колхозойхид бүхы ургамалнуудай ургаса хуряажа дүүргээд, ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада хэрэгтэй үрэһэ хаажа, малайнгаа үбэлжэлгэдэ түлэг бэлдэнэ. Энэ амжалта миил зүгөөр бэлэхэнээр туйлагдаа бэшэ. Нэн түрүүн бүхы колхозниигуудайнь эдэбхи үүсхэлтэйгээр, шэн зоригтойгоор, эбтэй эетэйгээр хүдэлһэнэй ашаар ороохо таряанай ургаса богони болзорто гээлтэгүйгөөр хуряагдажа, гүрэндэ таряан ехэ худалдагдаа бшуу. Хуряалгын эхилхэһээ бүри урда колхозой партком үргэдхэгдэһэн зүблөө зарлажа, ургаса хайшан гээд һайнаар хуряажа, гүрэндэ ороохо элбэгээр худалдахаб гэжэ тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа. Таряан ажалай бригада бүхэндэ партийна бүлэгүүд байгуулагдаад, агитаторнууд олон томилогдоод, мүн социалис мүрысөөнэй тодорхой гурим баталагдажа, хуряалга дээрэ хүдэлһэн зондо таарамжатай зохид ажаһуудалай эрхэ байдал бии болгохо тушаа анхарал табигдаа. Колхозой партком, правлени партийна бүлэгүүдээр дамжуулан, бригада, комбайнай агрегат бүхэнэй ажалые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ аргатай болоо. Энээнэй ашаар социалис мүрысөөншье аша үрэтэйгөөр дэлгэржэ, тэрээндэ хүн олоор хабаадуулагдаа. Мүрысөөнэй дүн үдэр бүри гаргагдадаг байгаа. Хуряалга дээрэ партийна бүлэгэй али тухай аша үрэтэй байһаниие колхозой нэгэдэхи бригадын нүхэр Астраханский гэгшын хүтэлбэрилдэг партбүлэгэй ажал элитээр харуулна. Нүхэр Астраханский өөрөө 450 гектар таряа хуряажа, ажалай эрхим жэшээ харуулаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ, «Забайкалец», XXI партсъездын, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд, «Эрдэм», Суулгын совхозой таряашад баһал эрхимээр ажаллаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэ ажахынуу[д] [пар]тийна бүлэгүүдэй хэ[бэ] ехэ. Жэшээлхэдэ, Ох[ин-Була]гай совхозой нүхэр Асеева[й хүтэл]бэрилдэг партийна бүлэгэй [механи]заторнууд хуряалга дээрэ бегэйхидэй арга хэрэгла[хэ] тээсэ ехэтэйгээр хүдэлбэ[...] «Эрдэм» совхозой гурбадах[и отде]ления (партгруппорг нүхэ[р ...]неев), «Забайкалец» (партгруппорг нүхэр Кала[...]) Суулгын совхоздо партийн[а ко]мольско бүлэг (партгруппор[г] Гомбоев) болон бусад эрхим харуулан ажаллаа.

Ургаса хуряаха, таряа [гүрэндэ] худалдаха талаар туйлагда[һан] амжалта дурдахадаа, ажалд[а] гарһан эрхим түрүү меха[низатор]нууд тухай эрхэ бэшэ хэл[эхэ хэрэгтэй] болоно. Ждановай нэ[рэмжэтэ] колхозой комбайнер нүхэр [...]хин С-6 комбайнаар богони [...]то 400 гектар хуряажа, 4 [...] центнер ороохо сохиһо[н]. Суулгын совхозой бэрхэ ко[мбайнер] нүхэр Ласточкин 500 гаран [гектар] хуряагаа. Калининай нэ[рэмжэтэ] колхозой комбайнер нүхэр [...] үсөөхэн үдэртэ 375 гектар [хурья]гаад, 3700 центнер таряа [...] Бүтээсэ ехэтэй ажалаараа [...]һан комбайнернууд нүхэд: [...] Белоусов (Ленинэй нэрэмжэ[тэ кол]хоз), Мальцев, Кошелев («[...] Ленина» колхоз), Фалилеев, [...]лин («Победа» колхоз), [...] Захаров (Заганский» колхоз) бусадые нэрлэмээр. Гүрэндэ [...] болзорто таряа ехээр ху[далдахада] хэрэгтэ автомашинын жоло[ошод] оруулһан хубита ехэ.

Хадагдаһан баалай со[хилго] эхилһэн түрүүшын үдэрһөө бэлэдхэлэй пунктда зөөжэ [...]да. зарим ажахынуудта [...] байдал тохёолдоо һэн. Нэ[гэ] автомашинанууд дутаа. Тии[гэбэшье] колхоз, совхозуудай жолоош[од] ондоо тээһээшье эльгээгдэһэ[н] машинануудай жолоошод урд[а...]һан харюусалгые һайнаар о[...] үдэр, һунигүй ажаллаа. [...] таряа зөөлгэдэ жолоошод [...] (Калининай нэрэмжэтэ колхо[з] могорцев, Фалилеев («Побе[да» кол]хоз), Теслев (Суулгын совхо[з] ...]лев, Козлов («Эрдэм» совхоз) бусад онсо шалгарһан байна.

Үйлэдбэриин управлениин [...]гэй ажалшад туйлаһан амж[алта]һанаагаа амарангүй, **уялга[һаа га]дуур үшөө 30 мянган центн[ер] гүрэндөө худалдахаар шиид[ээ. Эдэ] үдэрнүүдтэ колхоз, совх[озуудай] ажалай эршэ улам түр[гэдэжэ] хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байна.**

Үбгэдэйшье хубита бии

Бидэ хоёр колхоз соогоо эгээл наһатай болоһон, хуушанай комбайнернууд байнабди. Бүри дүшоод ондо нютагтамнай түрүүшын «Коммунар» комбайнай бии болохоһоо хойшо энэ «талын кораблиин» жолоо баригдажа ябана.

Мүнөө тад ондоо болонхой. Колхоздо хүсэ ехэтэ машина, техникэ олон боложо, хуряалгын хүдэлмэри тон богони болзорто дүүргэгдэнэ. Жэшээнь, энэ жэлдэ таряанай газарай урдынхиһаа һураггүй ехээр үргэдхэгдэжэ, хамта 6 100 гектар болоошье һаань, бүхы ургаса гол түлэб һара хүрэхэгүй болзор соо хуряагдаба. Гадна колхознай гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгаяа управлени дотороо эгээн түрүүлэн дүүргээд, Эхэ оронойнгоо амбаарта 20 мянга гаран центнер эрхим ороохо оруулаа.

Энэ амжалта нэн түрүүн ажалай эмхидхэлэй һайнаар табигдаһан, бүхы механизаторнууд, таряашадай урдаа байһан ехэ харюусалгые зүбөөр ойлгожо, габшагай шангаар хүдэлһэнэй ашаар туйлагдаа. Жэшээнь, комбайнернуудые абаад үзэгты. Хуряалгын халуун үедэ тэдэнэй хэниинь хэниье гэшэгүй оролдосотой һайнаар, унтаха нойр, амарха амаралтаяа мартаха тооной ябадаг байгаа. Ингэжэ хүдэлөөгүй һаа, колхозой түрүү комбайнер Шойжол Очиров үдэр бүри 20 га гэхэ гү, али һара соо 500 гектар хуряажа, 5 000 гаран центнер ороохо сохижо шадаха һаал? Үгы. Мүн Николай Кострихин, Даша Ленхоев болон бусад тэрэнһээ дутуугүйгөөр ажаллажа гараба.

Бидэ хоёр үбгэдшье залуушуулһаа ехэ гээгдэхэгүй гэжэ шадалайнгаа зэргээр баһал һалираад, тус тустаа 450—480 гектар ургаса хуряажа, 4 700—5 000 центнер ороохо сохёобди.

Таряан хуряагдажа дүүрээ гээд һанаагаа амаршаха бэшэ байһамнай мэдээжэ. Ойрын үдэрнүүдтэ бүхы таряалан дээрэхи һолоомоёо сүм суглуулжа абаха, үрэһэ хүрэнгэеэ жэншэдгүй гүйсэдөөр сэбэрлээд, амбаарта хэхэ болонобди.

Тиигэжэл одоо ан-буи гээд Агуусхэ Октябриин 46 жэлэй ойн һайндэрые ажалай амжалтаар тэмдэглэхэмнай лабтай.

В. Богидаев,
В. Сафонов,
Ждановай нэрэмжэтэ колхозой комбайнернууд.

Механизатор, жолоошодой ажалай габьяа

Долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлэй ургаса хуряажа эхилхынгээ урда манай совхозой таряашад, механизаторнууд өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, Эхэ орондоо 40 мянган центнер таряа худалдаха зорилго табяа. Энэмнай гүрэнэй түсэбһөө 15 мянган центнерээр ехэ болоно.

40 мянган центнер таряа тушааха гээшэ манай ажахыда тиимэшье бэлэхэн хэрэг бэшэ байгаа. Юуб гэхэдэ, Суулга нютагай газар таряалан гол түлэб хүнгэн элһэлиг хүрьһэтэй аад, абаһаар ган гасуурта дайрагдажа, ороохо таряан мууса ургадаг байна. Тиигэбэшье совхозой хүдэлмэришэд таряалангаа шэнэ гуримаар эрхилжэ, газараа эзэн ёһоор, зүбөөр ашаглан элдүүрилдэг болоод, һүүлэй хоёр жэлдэ тоггууритай һайн ургаса абана.

Совхозойхид ургаса хуряажа эхилһэн түрүүшын үдэрһөө эршэмтэй шангаар, эмхитэй һайнаар хүдэлжэ, сентябриин 25-да Эхэ оронойнгоо амбаарта 40263 центнер алтан шара таряа оруулаад, социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргээ.

Энэ ажалай амжалтада автомашинын жолоошод горитой хубита оруулһан байха. Жэшээнь, жолоошод Леон Теслев, Тимофей Перевалов, Иван Богомазов, Афанасий Петров болон бусад богонихон болзор соо тус тустаа 2000 гаран центнер таряа зөөгөө. Таряа хуряалга дээрэшье бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһан механизаторнууд олон. «С-6» комбайн жолоодогшо дүршэлтэй механизатор Иван Ласточкин арба гаран хоногто 270 гектарта баал суглуулан сохёод, найман үдэр соо 176 га таряа сэхэ хуряаһан байна. Мүн комбайнернууд Б. Жигжитов, Ц. Бальжинимаев, В. Бобылев, Н. Горюнов болон бусад түрүү механизаторһаа ехэ гээгдэзгүй, халаан бүриингөө даабари 130—150 процент алгадгүй дүүргэжэ ябаа.

Ургаса богони болзорто хуряажа, таряа гүрэндэ элбэгээр худалдаха социалис уялга хайшан гээд нимэ амжалтатайгаар дүүргэгдээ гээшэб? Түбхын түрүүн партийна комитет, профсоюзай организаци хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан зондоо таарамжатай зохид гэр байра түхеэрхэ, тэдэнэй һайнаар амараад, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ эрхэ байдал бии болгохо тушаа ехэ анхарал хандуулаа. Бүхы полевой станууд, тракторай, нүүдэл вагончигууд дотороо һайнаар шэмэглэгдэжэ, тэндэнь хамтын халуун эдеэн эмхидхэгдэһэн байна. Социалис мүрысөөнэй гурим зохёогдоод, тэрэнь бригада, отделени бүхэндэ тараагдаа.

Тракторна бригада бүхэндэ байгуулагдаһан партийно-комсомолой бүлэгүүдэй хэһэн хүдэлмэриие дурдангүй аргагүй. Тэдэнэр өөһэдөө эрхим һайнаар ажаллахаһаа гадна, зоной дунда политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, социалис мүрысөө эмхидхэхэ талаар айхабтар ехэ оролдолго гаргаа. Жэшээнь, Р. Гомбоевой хүтэлбэрилдэг 1-дэхи бригадын партийно-комсомолой бүлэг тэндэхи механизаторнуудайнгаа дунда социалис мүрысөө бодото һайнаар эмхидхэн, зоноо урагшань дахуулжа, ажалдаа һайн үрэ дүн туйлаа. Бригадынхид гүрэнэй амбаарта 10674 центнер таряа оруулжа, совхоз дотороо уялгаяа эгээн түрүүн дүүргээ юм.

Отделени, бригадануудай партийна, партийно-комсомолой бүлэгүүд ажалаа нэгэншье һуладхангүй, үрэһэ хүрэнгээ һайнаар сэбэрлэжэ хүсэд хүрэхөөр хааха, намарай паар ехээр хахалха, таряалан дээрэхи һолоомоёо сэбэрээр суглуулжа абаха зорилго табяад, эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна.

Л. Цыренов,
Суулгын совхозой директор.

Тракторист Жамьян Цыбиков ажалша үбгэн Мунко Дашиев хоёр (Бэшүүрэй совхозой 1-дэхи отделени) баһал ехэ шухала хэрэг бүтээжэ байнхай. Эдэнэр таряалангай һолоомо суглуулжа һайнаар һүрнлнэ.

Коммунистнууд—мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

Энэ жэлэй ургаса хуряалга урда урдынхиһаа юугээрээ онсо илгаатай байгааб? Нэн түрүүн таряанда ороһон түрүүшын үдэрһөө хойшо бригада, отделенинүүдтэ социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ, энээндэ хүн бүхэн эдэбхитэйгээр оролсоо.

Энэньшье ойлгосотой. Байгша ондо Бэшүүр болон бусад нютагуудта хабарһаа хойшо сагай уларил таарамжагүй байжа, таряанадай ажалда бага бэшэ бэрхэшээл ушаруулһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ ажалаа тон зүбөөр эмхидхээд, бүхы арга боломжоёо гүйсэдөөр элсүүлэн хүдэлөөл һаа, амжалта туйлахабди гэжэ хүн бүхэн ойлгоо. Хабарай тарилга, ургаса харууһалга, мүн таряа хуряалга дээрэшье механизаторнууд муу бэшээр хүдэлөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Жэшээнь, таряа хуряалга абаад үзэе. Колхоздо бүхыдөө 4618 гектар ороохото ургамалнууд, тэрэ тоодо 3800 гектар шэниисэ тариг даа гэхэ гү, али таряалангай талмай урда жэлэйхиһээ мянга шахуу гектараар ехэ болоһон байгаа. Теэд трактор, комбайн, жаткануудай тоо хуушанайнгаа хэбээр үлөө. Агрегат бүхэнөөр хуряаха, халаха, таряанай нилээд ехэ болоһониие хараада абажа, тэдэниие түрүүшын үдэрһөө бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ хэмжээнүүдые хараалаабди. Тэдэниие дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд, коммунистнуудһаа бүридхэжэ, тус бүриинь хоёр халаанда хүдэлгэхөөр болгообди. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, зониие һайнаар урмашуулха түлөөһэнэй гурим тогтоогдоод, социалис мүрысөөн зүбөөр эмхидхэгдэһэн байна.

Таряанда ороһон түрүүшын үдэрһөө коммунистнууд Андрей Иванов, Кирилл Пантелеев, комсомол Павел Хамидулов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг агрегадууд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгараа. Тэдэнэр мүнөө тус тустаа 350—370 гектар таряа хуряанхай. Мүн коммунистнууд, жолоошод Владимир Утенков, Дорофей Федоров, Иван Шайдуров гэгшэд мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ ябаа.

Бүхы механизаторнууд, таряашадай эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаһанай ашаар колхознай управлени дотороо түрүүшүүлэй зэргэдэ гаража, социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргээд, Эхэ оронойнгоо амбаарта 12227 центнер ороохо оруулжа, жэлэй хоёр түсэб дүүргэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ саахарай свёкло, хартаабхын ургаса хуряагдажа дүүрээд, гүрэндэ түлэг худалдагдана. Бүхыдөө 1800 центнер хартаабха тушаагдажа, түсэб 1,5 дахин дүүргэгдэбэ. Мүн 25 мянган центнер саахарай свёкло худалдаха уялгатай аад, 35 мянган центнер тушаахамнай. Колхозой эрхим свёклошон Евсей Павловай звеногойхид 106 гектар талмайн га бүриһөө 100 центнер свёкло абажа тушаана.

Ерэхэ жэлэйнгээ ургасада һаналаа табин, хамта 13 мянган центнер үрэһэ хааха түсэбтэй аад, 9 мянган центнерынь һайнаар сэбэрлэжэ, амбаарта оруулаад байнабди. Тэрэшэлэн 1700 гектар гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ намарай паар хахалагдажа, һайнаар жэгдэлэгдэнхэй.

Тиигэбэшье ажал хүдэлмэридэмнай нэгэншье дутагдал үгы, бүлта һайн гэжэ хэлэхэ болоо һаа зохихогүй. Илангаяа хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ зарим механизаторнууд харюусалгагүйгөөр хандаһан[һаа] һээ таряа муугаар хуряажа, [гарза] оруулһан ушар бии. Тэрэн[ээс] тийно-гүрэнэй хиналтын пос[т...] гэшүүд хаһа саттань элирүүл[жэ...]ры усадхаха хэмжээ абаа. Му[...]гадирай гэмээр тоог дээрэ [...] ехэ суглараад, хура бороодо [...]гутан алдаһан ушар үзэгдөө. [...] баһал хаһа саттаа элирүүл[жэ] усадхагдаа юм. Энэ мэтэ [...]далнуудые ханын һонин дээ[рэ] шорон үгөөр шүүмжэлэн эл[ирүүлхэ] талаар ехэ юумэн хэгдээ.

Г. Лугов[...],
XXI партсъездын нэрэм[жэтэ] колхозой партк[омой] секрет[арь].

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бэшүүрэй Жд[ановай] нэрэмжэтэ колхозойхид ороохото малнуудаа хуряажа сүм дүүргэ[...]жом тарйгдаһан зелёнкын урга[са ху]ряажа, ороохыень малда эдюулх[э]хижо абана.

Ф. СОРОКИНОЙ ф[ото].

Таряашан нэрэдээ хүрөөбди

(Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи отделениие эрхилэгшэ С. БРЫЛЕВОЙ хөөрөөнһөө)

Хэр угһаа хойшо Хонхоло, Никольскын нэмээшэгүүд алтан таряа элбэг ехээр ургуулдаг ажалша бэрхэ зон гэжэ суурхадаг гээшэ.

Энэ жэлдэшье сагай уларилай аргагүй таарамжагүй муу байбашье һаань, үнэн зүрхэнһөө оролдон, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ, бүхы таряалан дээрэһээ бараг һайн ургаса абаа. Жэшээнь, манай Никольско отделенинхид бүхы 5600 гектар таряалангай га бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер ургаса хуряагаа. Отделенинхид Эхэ орондоо 20 мянган центнер шэлэмэл һайн таряа үгөө гэхэ гү, али бэлэдхэлэй пунктда гүрэнэй түсэбһөө хоёр дахин шахуу ехэ ороохо оруулба. Мүнөө өөһэдынгөө арга боломжые дахин нарипаар тооложо үзөөд, уялгаһаа гадуур үшөө 2 мянган центнер ороохо худалдаха гэжэ шиидээ. Энэ уялгаяа түргэнөөр дүүргэхын тула 14 автомашинаар таряа үдэр, һунигүй зөөжэ байнабди. Байгша ондо ургасаяа хуряажа эхилһэнһээмнай хойшо хура бороо ходо орожо, агрегадуудай ажалда ехэхэн һаад тодхор хээ. Тиигэбэшье нэгэ багал сэлмэжэ һэбшээлхэлээр, механизаторнууд комбайн, жаткануудаа минута, часшье байлгангүй, эршэмтэй шангаар хүдэлдэг һэн.

Тиигэжэ отделениин түрүү комбайнер Кузьма Парфенов 480 гектар таряа хадаа, хуряагаа. Мүн залуу механизатор, комсомол хүбүүн Александр Леонов Александр Брылев туһалагшатай хоюулан 450 га ургаса хуряаһан байна. Комбайнернууд Георгий Парфенов, Василий Калашников болон бусад муу бэшээр хүдэлөө.

Мүнөө хэдэхэн хоногһоо ажахыдаа хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаажа абаад, үлэһэн таряагаа гэшүүдэй ажалта үдэртэ хубааха, мүн бусад хэрэгсэлдэ гаргашалхаар таһалхабди.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной октябриин 10.

ТҮГНЭ, СУУЛГА, БЭШҮҮРЭЙ АЖАЛШАДТА АЛДАР СОЛО!

Районой партийна конференциһээ

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ—үргэн дэлисэ

...убликымнай ниислэл хотын ...ска район болбосон түхэлтэй ... шэг шарайгаа хубилгажа ... Эндэ һаруул гэр байранууд, ...ленна шэнэ предприятинууд ...ха байнхай. Гүрэнэй түсэбые ...эндэ амжалтатайгаар дүүр...тэй аетэй коллективүүд, тус...галэхэдэ, мяха-консервын ..., нарин сэмбын фабрика, ...бинат, мебельнэ, модо болбо...ын комбинат гэхэ мэтэ үнин...шо ажаллана. Мүн район ...энэ предприятинууд—түмэр ...хэргсэлэй завод, гэрэй томо ...гаргадаг завод, нооһо угаа...жка бодхоогдобо. Эдэ шэнэ ...тинуудай коллективүүд түү...һээ гээгдэнгүйгөөр ажалла... оролдоно.

...шленность, транспорт, ба...хүжөөхэ талаар тодорхой зо...уулые дүүргэхэ хэрэгтэ рай...алшадые элсүүлэн ударида...ар партийна организаци үн... хоёр жэлэй туршада ехэ ...буулаа. Мүн ажалшадые хү...лхэ талаар зарим тэды ам...туйлагдаа. Районой комму... XXII партийна конферен...һайндэрэйхеэр бэлэдхэһэн Районой ажалшад конферен...лохо үдэрые ажалай бэлэг...үгтаба.

...жэлэй туршада район ямар ... туйлааб, предприятинуу...алда ямар бэрхэшээл то...об, ямар дутагдал бии гээ...эниие усадхаха ямар зам бии ... гэжэ мэдэхые делегадууд ... байна.

...ото үе соо партиин райко...уулһан ажалай дүн тухай ...й секретарь **В. Д. Матвеев** ... Валовой продукци үйлэдбэ... 1962 оной гүрэнэй түсэб ... дүүргэгдэһэн байна. Энэ ...8 һарын түсэб 104,2 процент ...лээд, даабариһаа гадуур ...түхэригэй продукци үйлэд...лээ. Экономическа шэнжэ...хэ 21 бюро, конструкторбюро, экономическа нормо зо...8 бюро болон ниитын бусад ..., бүлэг эмхидхэгдээд, үйлэд... шухала асуудал шиидхэхэ ... ехэ ажал ябуулаа. Энэ үедэ ... нарижуулгын 1213 дурад...үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ... 538 мянган түхэригэй арь...хэгдэһэн юм. Районой пред..., барилга, организацинууд...мунис ажалай нэрэ зэргэдэ ...ын түлөө мүрысөөн далайса ...ээр дэлгэржэ байһаар. Ком... ажалай түлөө хүдэлөөндэ 12 ... хүн хабаадалсана.

...ога-хабсаралгын ажалай ...р. муу шанартайгаар ябуу...г байһанда конференци дээ... анхарал хандуулагдаба. Үгэ ... олон делегадууд барилгын ...ришэдэй ажал шангаар ...лээ. Делегадууд **Дряхлов,** ... гэгшэд барилгын объект, ор...инуудай хүтэлбэрилэгшэдые ...элтэдэг байһанайнь түлөө ... райкомые шүүмжэлһэн ... Энэ ушарһаа барилга хэхэ ...муутаар дүүргэгдэнэ, тэрэнэй шанар муу гэжэ тэдэнэр тайлбарилаа.

Партиин ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар сэмбын фабрикын коллективэй дунда ямар ажалай хэгдэжэ байһан тухай нүхэр **Завгородняя** хөөрэжэ үгэбэ. Хүмүүжүүлгын ажал һайнаар ябуулһанай, коммунис ажалай түлөө мүрысөө үргэнөөр эмхидхэһэнэй ашаар фабрикын хүдэлмэришэд амжалта туйлан ажаллана. Иигэжэ Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын нооһон бүд 1964 ондо Италида үнгэргэгдэхэ выставкэдэ харуулагдаха болоо. Өөрынгөө коллективэй ажал хэрэг тухай тоггон хэлэхэ зуураа, делегат Завгородняя партиин райкомой хүдэлмэриин дутагдал элирүүлһэн байна. Предприятинуудта уралан нарижуулгын дурадхал оруулха, тэдэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар горитой дутагдал бии байһаар, харин партиин райком энэ асуудалаар һонирхоногүй гэжэ тэрэ шүүмжэлбэ.

Түмэр замай станцинуудай дэргэдэ ашаа тээлгэ, буулгаха тусхай цех эмхидхэжэ, арадай ажахын элдэб ашаа шэнэ аргаар зөөлгын ехэ аша туһатай байһан тухай олон делегат тэмдэглээ. Энэ шэнэ арга түмэр замай вагонууд болон ашаа зөөлгэдэ хабаадалсадаг хүдэлмэришэдэй миин байха ушарые нилээд ехээр үсөөрүүлхэ, тэдэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга хангана.

Мүнөө үеын шэнэ, совет хүниие хүмүүжүүлхэ асуудалда конференциин гол анхарал хандуулагдаа. Үгэ хэлэһэн делегат бүхэн предприятинуудта хүмүүжүүлгын ажалай хэр зэргээр эмхидхэгдэһэн, ямар аша туһатайгаар үнгэргэгдэдэг тухай тэмдэглээ. Тиихэдэ мүнөө үеын хүниие ажал дээрэ хүмүүжүүлхэ, энэ хэрэгтэ коллективэйнь ямар нүлөө үзүүлдэг тухай тодорхой хөөрэлдөөн конференци дээрэ болоһон байна. Тиихэ зуураа, ажал хэнгүй, олоной хүзүүн дээрэ һуудаг хүнүүдые ниитын ажалда хабаадуулха, ниитын гурим эбдэгшэдтэй шанга тэмсэл ябуулха, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түлөө ниитын организацинуудай харюусалга, уялгые дээшэлүүлхэ тухай онсо тэмдэглэгдээ. Делегат **Прозорова** һургуулинуудта, мүн гэр бүлэдэ залуу үетэниие зүбөөр хүмүүжүүлхэ асуудалда конференциин анхарал хандуулһан байна. Гэхэ зуураа, нүхэр Прозорова һургуулиин багшанарай дунда коммунис ажалай түлөө мүрысөө эмхидхэн дэлгэрүүлхэ асуудалда партиин райком анхарал хандуулнагүй гэжэ шүүмжэлбэ.

Ангай совхозой хүдэлмэришэдэй эршэмтэй шангаар ажаллажа, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид, табан жэлэй туршада дүүргэһэн тухай делегат **Лошкарев** конференцидэ элидхэһэн байна.

Идеологическа хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ партиин XXII съездын, июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ехэ удха шанартай байһан тухай партийна конференци ханалгатайгаар тэмдэглээ. Партийно-гүрэнэй хиналтын бүлэгүүд предприятинуудта эмхидхэгдэһэн, тэдэнэй ажалда коммунистнууд болон олониитын эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоһон ушар предприяти, барилгын организаци, эмхи зургаануудай ажал һайжаруулгада нүлөө ехэтэй гэжэ делегадууд мүн лэ тэмдэглэһэн байна.

Ажахын болон культурно-ажаһуудалай байгуулалта хүтэлбэрилхэ талаар, эмхидхэлэй-партийна, партийно-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха талаар партиин райкомой, тэрэнэй бюрогой ажалай горитой дутагдалнууд конференци дээрэ элирүүлэгдээ.

Промышленна предприятинуудые хүтэлбэрилгэ һайжаруулха, үйлэдбэриин арга боломжо болон түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр, ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, үйлэдбэриин процессуудые оньһожоруулха, автомат арга үргэнөөр хэрэглэхэ, барилгын организацинуудай ажалай дутагдал усадхаха, барилгын шанар һайжаруулха асуудалда партийна организацинуудай анхарал ходо хандуулхыень партиин райкомые конференци уялгалба. Партийна шиидхэбэри бэелүүлхын, гүрэнэй түсэб, даабариие дүүргэхын, коллективэй гэшүүдые зүбөөр хүмүүжүүлхын түлөө коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, партийна хүдэлмэри һайжаруулха тухай конференци дээрэ заагдаһан байна.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** конференцидэ хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Конференци дээрэ партиин райкомой гэшүүд һунгагдаба. Партиин райкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр **В. Д. Матвеев,** секретарьнараар нүхэд **Э. А. Антакшинова, К. В. Логинкин** һунгагдаа.

А. Шапиро.
конференциин делегат.

Октябриин хүндэлэлдэ

Уран гартай слесарь

Металл, модо тошылдадаг станогуудай заһабари дээрэ ажалладаг Иосиф Ермолаевич Филиппов уран гартан гэжэ нүхэдэйнгөө дунда суурхадаг. Иимэ станогуудые заһабарилдаг тусхай бригаданууд судна заһабарилгын заводто эмхидхэгдэнхэй. Заводто бүтээгдэһэн оньһон механизмуудые түргэн болзор соо, һайн шанартайгаар заһабарилхын тула бэлэдхэл, мэргэжэлтэй байха хэрэгтэй ха юм.

Коммунис ажалай ударник И. Е. Филиппов өөрынгөө хэрэг һайнаар мэдэдэг мэргэжэлтэн болоһоор үнинэй. Манай Эхэ орон дотор, мүн хилын саана бүтээгдэһэн элдэб янзын станогуудые заһабарилхын тула тэдэнэй деталь һайнаар мэдэхэ хэрэгтэй. Энэ ажалаа эхилхэһээ урда тэрэ ямар нэгэ станогой паспорттай, хэр удаан саг соо ашаглагдаһан тухай мэдээсэлтэйнь танилсажа абадаг.

Энэ жэлдэ нүхэр Филипповэй даадаг бригада 12 станок шэнээр бүтээһэн, 11 хуушан станок заһабарилһан байна. Мүн шефтээ абаһан 2-дохи дунда һургуулиин һуралсалай станогуудые заһабарилдаг, техническэ харууһа эмхидхэдэг юм. Энээндэ слесарь Иосиф Ермолаевичай хэһэн ажал яһала ехэ.

Даажа абаһан ажалдаа оролдосотойгоор хандадаг И. Е. Филиппов мэргэжэлдээ өөрынгөө Иван хүбүүниие һургаа. Мүнөө хүбүүн эсэгэ хоёр суг ажаллажа байна. Тэдэнэр слесарна хүдэлмэри хэхэһээ гадна, үрэмдэлгэ хэдэг юм. Гадна һайн ажалаараа суурхадаг И. Е. Филиппов уралан нарижуулгын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, станок заһабарилгые оньһожоруулжа шадаа. Иигэжэ тэрэ ажалай бүтээсые 5—7 дахин дээшэлүүлһэн байна.

Станогуудые заһабарилдаг бригада энэ жэлдэ заһабарилхаар хараалагдаһан машинануудые болзорһоонь урид, Октябриин һайндэр болотор бэлэн болгохо уялга абаад, эршэмтэйгээр ажаллана.

Д. Балданов.

Монгол-совет хани барисаанай һара

Аха дүүгэй харилсаан улам бэхижэнэ

Советскэ Союз Монгол хоёр аха дүү гүрэнүүдэй хоорондохи хани барисаан хэтэ мүнхэдөө таһаршагүй бата бэхи юм. Совет ба Монгол гүрэнүүдые байгуулагшад агууехэ Ленин, Монгол арадай вождь Сүхэ-Баатар хоёрой эхи табиһан хани барисаан мүнөө үедэ улам ехээр хүгжэжэ, бэхижэжэ байна.

Монгол Арадай Республикын Сүхэ-Баатар хотын дунда һургуулиин һурагшад һургуулиингаа сэсэрлиг соо.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Жэл ерэхэ бүри олон олон артистнууд, уран зураашад, уран зохёолшод, журналистнууд, поэдүүд болон эрдэмтэд нүхэдэй ёһоор уулзана. Мүнөө үедэ поэт Лев Ошанин, драматург Иван Куприянов хоёр монгол уран зохёолшодой уряалаар Улаан-Баатарта айлшалжа байна. Монгол арадай ажабайдалтай, культуратай тэдэнэр танилсаха юм. Советскэ Союзда монгол журналистнууд ерэнхэй. Тэдэниие «Хүдэлмэр» газетын главна редактор Д. Тарва толгойлно. Совет газетэнүүдэй, журналнуудай, хэблэлэй хүдэлмэритэй тэдэнэр танилсаха юм.

Монгол гүрэнөөр хатар наада харуулжа ябаһан Казахай ССР-эй артистнууд үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Роза Баглановагай ирагуу һайхан дуунууд, Хиенкуловай хатарнууд хэдэн мянган харагшадай дура сэдьхэл буляажа шадаа.

Улаан-Баатараархин, мүн Монголой холо холын аймагаархин хүршэ болохо Тувагай артистнуудтай танилсаа юм. Зүгөөр Киргизидэ, Фрунзе городойхин Цырендулма, иллюзионист Цындаюша, мүн Сандаг, Лубсанчимид гэгшэд монгол артистнуудые үни удаан саг соо мартахагүй байха.

Энэ жэлэй июль һарада Монголдо нээгдэһэн фотозурагай выставкэ олоной анхарал хандуулба. Монгол уран зохёолшодой 250 зохёолһоо бүридэһэн выставкэ Киргизидэ, Казахстанда ехэл һонирхолтойгоор харана. Мүнөө үедэ үнгэргэгдэжэ байгаа монгол-совет хани барисаанай һарын үдэрнүүдтэ Монголой уран зурагта дуратайшуул совет Казахстанай, Киргизиин уран зураашадай хүдэлмэритэй танилсажа байна.

Совет-монгол хани барисаанай хэдэхэн баримтануудые жэшээ болгон хэлэбэбди. Жэлэй эсэс болотор бүхыдөө Советскэ Союзһаа Монголдо 100 хүнүүд, Монголһоо Советскэ Союзда 90 хүнүүд айлшалалсаха юм.

МНР-тэ мүнөө жэлдэ совет археологууд, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, врачнууд, бусадшье мэргэжэлтэд ошоод ерээ. Монгол нүхэднай мүн лэ Советскэ Союз аяншалжа, амжалтатайгаар коммунизм байгуулжа байгаа совет арадай ажабайдалтай танилсанад.

Геннадий Гавриленко,
ТАСС-ай корр.

МОНГОЛ АРАДАЙ ТААБАРИ

Мэдэдэгтэ—мэргэн соохор,
Мэдэдэггүйдэ—эрээн соохор.
(Ном)

Уулагүй талада,
Үһагүй газарта, —
Һүнэһэгүй ноён,
Хүнэһэгүй сэрэг,
Шуһагүй байлдаан.
(Шатар)

Найгаа, найгаа бэетэй,
Найман түмэн һалаатай.
Һалаа бүрөө үүртэй,
Үүр бүрөө үндэгэтэй.
(Таряан)

ШҮЛЭГЛЭМЭЛ ФЕЛЬЕТОН

Шэлтэй хара, шарбуунса, үмсын ажал...

Хяагтын харгын бэлшэр дээр
Хоёр согтой жолоошод
Хаагуур яагуур ябажагаа,
Хамаг нюусаяа хэлсэһэн гээ.

«Хуряалгын энэ үедэ
Хатуу харые олохогүйш,
Совхоз, колхозһоо байха
Сохом үгы городтош»,

Гээд нэгэнинь шоншорно,
Гэдэргээ харан нёлбоно.
«Гэнэхэн үшөө байнаш» —
Гэжэ нүгөөдэнь хэлээдхибэ.

«Дуулыш намайгаа, нүхэрни,
Дуугайхан зүгөөр байгаарай,
Амандаа золтой бишни
«Амараг» нэгые олоо хүм.

Залуу басаган бэшэ юм,
Залинтайхан гэргэн юм.
Жороо зондо аргагүй,
Жолоошод гэбэл һалахагүй.

Үглөө, үдэшэш ерэхэдэ,
Үүдэниинь сэлеэтэй байхал.
Ханза сооһоо шамда
Харахан шэлтэйе гаргахал.

Шадаал хадаа заримдаа
Шарбууһса шүүрэжэ болохолши.
Хатуу харые гудамхин,
Халамгай хүхюун һуухалши».

«Хэн бэ тэрэш, нүхэрни,
Хэлыш намдаа түргэхэн?» —

Тамхиншье газарта хаягдашаба.
Таатай хэлсээн захалшаба.

**

...Хяагтын совхозой хаяада,
Хамтын хэрэгһээ хажуу тээ
Ажахыгаа эрхилжэ,
Ан бун ажаһуудаг
Жаран гурба наһатай
Григорьева Ксени тухай
Хэдэн үгэ шагныта.

Дүхэриг уужам хорёо соонь
Дүшөөд гаран хонид
Тарган уусаяа шэдэлнэ,
Тархяа һэжэрэн гүйлдэнэ.

Нахис хотос гэшхэлһэн
Найман үнеэн, бурууд
Совхозой сохом бэшэл даа —
Ксени абгайн гээшэ ха.

Гүрэнэй газар, сабшалан дээр
Гүмбытэрөө эдеэлжэ таргалһан
Эбэртэ бодо малдаа
Эгээ Ксени дуратай ха.

Хүгшэнэй гар «утахан» даа,
Хүнгэн эди шэдитэйхэн.
...Машина газаа ерээдхинэ.
Мангартай хоёр жолоошоднай

Хаанаһаашьеб үбһэ тээгээд,
Харайлгажа ерээ бшуу.
Абгай Ксени хүнгэдөө,
Аяг зугаа, энеэдэтэй.

Үшөө юун хэрэгтэйб? —
Үбһэншье газаань буулгагдаа.
Архи, мяхаар хүндэлүүлһэн
Ахай жолоошод баяртай,

Һаршаганаһан шарбуунса
хармаандань,
Һанаа амарнууд наһайнхан.
Үльгэр бэшэл энэ хөөрөөн —
Үнэн гээшэнь аргагүй.

Үмсын ажал, шарбуунса,
Үшөө дээрэнь хатуу хара —
Ксени абгайн зөөри
Хэды ехэ болобоб даа!

Хяагтын совхозой ноёд,
Хаанаа ябана гээшэбта,
Парткомойхидой унтаашье һаа,
Прокурор Хяагтада бии ха юм!

Ким ИЛЬИН.

В. А. Обручевой түрэһөөр 100 жэлэй ойдо

Эрдэмтэ, уран зохёолшо, эрхэтэн

...искусствын туһаламжаар ...алан хараха, тааха, тоб... гээшэ Владимир Афанасье... Обручевой хододоо залуу ... шэнжэ шанарынь мүн», ...э энэ гайхамшагта хүнэй ... байгуулхы зам тодорхойл...ураа М. Шагинян бэшээ ...

— Зохёолнуудайнь намтар ...улжа байнаб,—гэжэ Обру... ехэ хүбүүниинь Влади... Владимирович, геолого-ми...логическа эрдэмэй канди... хөөрэнэ. 3,5 мянга тухай ... зохёолнуудые суглуу... Энэнь хоёр мянга шахуу ...эй хуудаһан болохо. Тии... бэшэгүүд, диссертаци ту..., бэшэһэн бэшэгүүд, элид...хэ мэтэдые тоолохын арга... Энэ хүнэй эрдэмэй талаар ... зохёолнуудые бултыень ...элдэ абахань бэрхэтэй, ... хэдэн зуугаад байха. Бай... баялиг бэдэрэгшэдэй, ...ууд — эрдэмтэдэй, геог...дай саг үргэлжэдөө хэрэг... номуудынь болонхой.

...ын бэрхэшээлтэй харгы ... гаталжа үзөөгүй хүбүүд, ...дүүд «Санниковай газа... «Плутони», «Центральна ... газар дайдаар», «Тала ... алта бэдэрэгшэд» гэһэн ...ынь уншажа ехэ һонирхо... байха. Эдээниие уншахадаа ... харгы зам эдэниие уряа...идаг ёһотой.

...анай номуудые уншахадаа ...ай хамта хаа хаанагүй яба..., —гэжэ Владимир Афа...ичай түрэһөөр 90 жэлэй ...ь дашарамдуулан һургуу... хүбүүд бэшээ бэлэй. Агуу...итад ороноор хэдэн мянган ...р ябанабди, губи талые ...ахин гаталжа гараа гээ... Үндэр хада уулын ...ршье ябанабди... Танай ...үүдэй түлөө Тандал адли ... үкөөгөө зобонобди».

...учев нэн түрүүн ямар мэр...эй байгааб? Эрдэмтэ, аян...ша, багша, библиограф, ... дэлгэрүүлэгшэ, ниитын ... ябуулагша, редактор, жур..., уран зохёолшо гү? Иимэ ...огэжэлые бултыень шу... хүн байгаа. Геолог Обручев уран зохёолшо Обручевгүйгөөр аргагүй байгаа бшуу. Мүн аяншалагша гээшэмнай баһа эрдэмтэ, эрдэм дэлгэрүүлэгшэ байгаагүйдөө аргагүй ха юм.

Ленинскэ проспектдэ хүбүүнэйнь байрада ерэбэбди. Эндэ Владимир Афанасьевичай таһаг, энээн соонь 1890 ондо, 1912 ондошье, бүри һаяхан барлалгын станогуудһаа гараһан номууд дүүрэн. Эндэ багахан хуудаһанууд дээрэ карандашаар тэмдэглэһэн гар бэшэгүүдшье байна. Энэнь олон жэлэй урда тээ түүдэгэй тэрэлдэ һуужа тэмдэглэһэн байжа болоо.

Обручевой ехэ дуратай эрьелдэдэг тумбочка дээрэ бэшэгдэһэн обоо онги саарһан дээрэ хуушан барометр хэбтэнэ. Энэнь эрдэмтын бүхы аяншалгада абажа ябаһан хэрэгсэл мүн. Стол дээрэнь Владимир Афанасьевичай дүрэ. Энэнь манай хараһан лэ хүн һууна. Ухаатай, сохо ехэтэй, буурал һахалтай аад, залуу нюдэтэй хүн хаража байна.

Гар бэшэгүүд, зурагууд дүүрэн. Энэнь В. А. Обручевой баян материалые — дурадхалнууд, тэмдэглэлнүүд, бэшэгүүдыень Владимир Владимирович хэблэн гаргахаар бэлэдхэжэ байна.

— Минии эсэгэ юумые иигэжэ онгиргодоггүй байһан, — гэжэ хүбүүниинь гайхан татажа хөөрэнэ. Манай эсэгэ хүдэлмэреэ бүри жэгтэй һайнаар эмхидхэжэ шададаг байгаа, тиимэһээ наһан соогоо бүхэли институдай тухай ажал хэһэн юм. Энээниие яагаад хээ гэхэбта? Бүхы сагаа ажалда хабаадуулдаг байгаа. Нэгэшье минутань хиидэ һаладаггүй байһан.

Городой үшөө нойрһоо һэреэдүй, мүшэнүүдэй анилзажа байха үедэ Владимир Афанасьевич гимнастика хээд, заатагүй нэгэ стакан һү уумсаараа эгээл бэрхэшээлтэй ажалаа хэжэ ородог бэлэй. Гэртэхинэйнгээ бодожо, үхибүүдэй гэрээр дүүрэн шууяжа эхилхэдэнь, таһалга сооһоо гаража, үглөөнэй хоол бариха зуураа хүбүүдтээ гайхамшагта түүхэ хөөрэжэ үгэдэг һэн. Хөөрэхэ юумэнииньшье дүүрэн һааб даа. Хөөрэхэдөөшье ехэ бэрхэ байгаа. Бэшэһэн зохёолнуудһаа дутуугүйгөөр хөөрэдэг шадабаритай һэн.

Стеллажда байһан номуудые харанабди. Дунда Ази руу түрүүшын гурбан жэл соо аяншалһанай һүүлээр «Каспиин саада тээхи доро газар» гэжэ зохёолойнгоо хэблэлһээ гарахада, Обручев 27-той байгаа бэлэй.

Владимир Владимирович зурагуудые харуулна, бидэнэрэй урда шара элһэтэ дайда наранда нюдэ һаргааһан мэтэ болоно.

23 наһатай Обручев эгээл иимэ үнгэтэй Дунда Азиие хараһан юм. Каспиин эрьеһээ Самарканд хүрэтэр, Копет-Дагай хойто боорёор дамжуулаад, Каракумай зөөдэг элһэн соогуур, үһа ехэтэй Аму-Дарья дээгүүр түмэр харгы татагдажа байгаа һэн. Эгээл энээн руу Обручевой ошохыень ородой географическа бүлгэм дурадхаа бэлэй. Каракумай элһэ шэнжэлжэ үзөөд, тэрээнтэй тэмсэхэ хэмжээнүүдые дурадхаха байһан юм.

Залуу шэнжэлэгшэ гурба дахин Туркменеэр ябаһан юм. Тэрэ үедэ һая хүдэлжэ эхилһэн тула дүршэл багатай байһан бээ. Түрүүшын жэл аяншалхадаа майхан, нүүдэл кухнишье абангүй ябаа. Гансал нэгэ багахан зэд гүсэтэй һэн. Тэрэньшье удангүй эмдэршэһэн гэдэг. Элеэ хоолооршье тиимэ һөөл һайн бэшэ ябадаг һэн ха. Хубсаһаа тайлангүй һэеы шэрдэг дээрэ унтадаг байгаа. Бүхэли үдэртөө хүдэлөөд, үдэшэлэн түүдэгэй хажууда газар дээрэ һуугаад, ажаглалтануудаа тэмдэглэдэг, элһэнэй, хадын шулуунуудай зүйлнүүдые харадаг һэн.

Энэнь түрүүшынь, эгээл бэрхэшээлтэй жэл байһан юм. Тиихэдэ Каракумай ерээдүйе —саад сэсэрлигтэ, ой модотой, гол мүрэнтэй хизаар болохо гэжэ тэрэ үеын бэрхэшээлнүүд соогуур һэтэ хаража байһан юм. Энээн тухайдаа ном соогоо бэшээ бэлэй. Тэрэнэйнгээ түлөө ородой географическа бүлгэмһөө бага алтан медаляар шагнагдаһан юм.

Шэнжэлэгдээгүй, үшөө нюуса зандаа байһан ехэ гэгшын хизаар — Сибирь энээнэй удаа байгаа. В. А. Обручев эндэ түмэр харгын үшөө татагдаагүйдэ аяншалжа эхилһэн түүхэтэй. Тэрэ үедэ һамгантаяа, Володя гэжэ түрүүшынгээ хүбүүнтэй (тэрэнь долоо һаратай байгаа) аяншалжа гараһан юм.

— Энэ аяншалга тухайдаа абамнай хөөрэхэ дуратай агша һэн, —гэжэ Владимир Владимирович хөөрэнэ. Петербургһаа Нижне хүрэтэр, тэндэһээ поездоор Тюмень хүрэтэр түмэр харгыгаар, Тара, Тобол, Иртыш, Обь, Томь мүрэнүүдээр пароходоор ябаһанаа минии мэдэжэ байһан юумэдэл эсэгэмнай энэ аяншалга тухайдаа ехэ хүхюутэйгээр хөөрэдэг бэлэй. Энээнэй удаа тарантас дээрэ 17 сүүдхэ соо һэжэрүүлһэн хабди. Үдэртөө 100 километр хүрэтэр яндаргадаг байба.

Владимир Афанасьевич 70 жэл соо шахуу Сибирьтэй холбоотой ябаа. Сибириин геологуудай һургуулиин эсэгэ гэжэ Обручевые нэрлэдэг һэн. Эдэ жэлнүүдынь сусаршагүй ажал хүдэлмэриин, аяншалгын, бэдэрэлгын үе байгаа. В. А. Обручевой суглуулһан баримтануудые хэрэглэн, тэрэнэй тобшолол, уридшалан тайлбарилһан баримтануудыень арад зон бэелүүлэнхэй.

Владимир Владимирович нэгэ телеграммай буулгабари харуулна. «Ленинский шахтер» гэжэ газетын редакци 1936 ондо энэ телеграмма эрдэмтэдэ эльгээһэн байгаа. Энээн сооньшье хэдэхэн үгэнүүд аад лэ ямар гүн гүнзэгы удхатай гээшэб: «Витимдэ, Олёкмо-Витимскэ шадар рудагай баян хэбтэшэ олдонхой. Энээнэй байһан тухай хэдэн арбаад жэлэй урда тээ та заадаг һэнта».

— Манай абын тиихэдэ баярлаһынь хараһан һайт,—гэжэ Владимир Владимирович хэлэнэ. Өөрымни туйлаһан амжалта гэжэ хүхеэ бэшэ, харин эрдэмэймни туйлалта гэжэ баясаһан байгаа. Эрдэм, наукань хүнэй бодото байдалда ехэ арга боломжо нээжэ үгэдэг байгаа.

Хүн зондо ехэ дуратай һэн, бүхы наһан соогоо эдээнэй аша туһада алба хэһэн бшуу. Ганса эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри энээндэ зорюулхаһаа гадна, мүн өөрынь аяг зан хүн зондо зэлдэр зохид байгаал.

Владимир Афанасьевичай Центральна Ази руу гурбан дахин аяншалхадань татар Гайса Мусин гэгшэ газаршаниинь боложо ябаһан юм. Һүзэгшэ энэ хүн ород аяншалагшада аргагүй дуратай, холодошогүй холбоотой болоһон. Энэ ехэ хүнэй жэгтэй зөөлэн һайн абари зан Мусиниие гайхуулдаг, энэ хүнэй энэрхы сэдьхэлынь хүниие дулаасуулдаг һэн. Бүхы хүнүүлтэй хамта ябуул лэ харгы замай бэрхэшээлнүүдые хэнһээшье бэлээр гаталжа шададаг Обручев хамта ябаһан нүхэрөө хүхеэдэг, баясуулдаг һэн. Гайса хамта яба ябаһаар бурхан шажандаа. мухар һүзэгтөө шүтэхэеэ болиһон юм.

Обручевой архивта нэгэ угаа һонин документ — Ажалай центральна институдай анкетэ-асуудалда эрдэмтын харюусаһан харюунууд (1923 он) байдаг. Горно инженер мэргэжэлтэй Владимир Афанасьевич уран зохёолой ажалда, тодорхойлходо «шог фельетондо, повестьдо, фантастическа романуудта дурладагби» гээд харюусаһан байгаа.

Мүн бусад дуратай зүйлнүүд тухайдаа харюусаһан харюунуудынь байна. Уран зураг, уран литература, Москвагай художественна театрта дуратайб гэжэ бэшэнэ. Толстой, Короленко, Щедрин гэгшэд дуратай зохёолшодынь юм. Бодото байдалые харуулһан уран зурагуудые, илангаяа В. Верещагинай зурагуудые хүндэлдэг байгаа. Владимир Афанасьевич геологи тухайдаа ямар дуратайгаар, энэрхыгээр бэшэдэг байгаа гээшэб. Геологиие искусство. эрдэм, наука юм гэжэ бэшэдэг һэн.

В. А. Обручевой анкетые уншахадаа оюун бэлигтэй, хүдэлмэридөө оролдосотой, һайн һайхан сэдьхэлтэй, зөөлэн зулгы зантай ехэ эрдэмтэ, эрхэтэн гэжэ ойлгогдоно.

Л. БЕРНАСКОНИ,
ТАСС-ай корр.

Москва.

БЭШЭГ ХАРИЛСААНАЙ ДОЛООН ХОНОГ

«Бэшэг харилсаанай долоон хоног» 1963 оной октябриин 7-һоо 13 хүрэтэр үнгэргэгдэжэ байна.

«Бэшэг харилсаанай долоон хоног» Бүхэдэлхэйн почтын Совөдэй һайшаан зууршалһанай ёһоор СССР-тэ болон харинн олохон оронуудта 1957 оноһоо хойшо үнгэргэгдэдэг болоһон юм. Энэ хадаа СССР-эй арад зоной хоорондо культурна болон хани ёһоной харидсаа үргэдхэхэ зорилгоор бии болгогдоһон хэмжээ ябуулга мүн. Иимэ харилсаагаар хүнүүд дүй дүршэлөө, һанал бодолоо, мэдэрэл шадабариндаа халан абалсаха болоно. «Бэшэг харилсаанай долоон хоног» хадаа эб найрамдалай хүсэл эрмэлзэлгые идхахын, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуладхахын тула хилын саанахи оронуудтай экономическа, культурна харилсаа хүгжөөхэ ябадалда зорюулагдана.

Энэ долоон хоног һүүлэй жэлнүүдтэ манай эндэ жэл бүхэндэ саг соогоо үнгэргэгдэдэг болоо. Долоон хоног хадаа арад зониие, мүн партийна, советскэ эмхи зургаануудые почтын харилсаагаар хангаха ажалые саашадань һайжаруулха, почтын хүдэлмэрилэгшэдэй даалһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандаха, почтын хүдэлмэриие арад зоной дунда үргэнөөр нэбтэрүүлхэ ябадалда туһа дүхэм боложо үгэнэ.

Манай орондо почтын харилсаан арадай ажахын зорилгонуудые, мүн долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ зорюулагданхай.

Улаан-Үдын территориальна болон городой управлениин почтово харилсаан һүүлэй жэлнүүдтэ ехэхэн хүгжэлтэ олоһон байха юм. Урдын Тарбагатайн, Ивалгын аймагуудай, мүн Улаан-Үдэ городой дэбисхэр дээрэ 1935 ондо хэлхеэ холбооной миил 8 отделени байһан һаа, мүнөө 49 отделени тоологдоно. Тэрэ тоодо Силикатна, мүн Сэлэнгын баруун бэеын тосхонуудта шэнэ отделенинүүд 1963 ондо нээгдэһэн байна.

Мүнөө үедэ почтамт болон тэрэнэй отделенинүүд 42,3 мянган хэһэг хэблэл, 16,9 мянган бэшэг, 1,3 мянган хэһэг бандероль, эльгээһэн юумэ, мүнгэ гэхэ мэтые үдэр бүхэндэ эзэдтэнь хүргэнэ. Почто зөөлгэдэ авиаци, түмэр зам, автомобильна транспорт хэрэглэгдэнэ. Хэлхеэ холбооной отделениһээ колхоз, бригада, гүүртэ хүрэтэр морёор почто зөөгдэнэ.

Почтоор ерэһэн бүхы юумые задалха, эмхилхэ ажал оньһожоруулагдаһан байха юм. Почтын хайрсаг сооһоо бэшэг абалга механическа контролёор абтадаг болоо. Тэрэшэлэн транспортер, юумэ үргэдэг подъемник, автокран, багсалжа уядаг, тамга сохидог, тоо бүридхэдэг машина оньһожоруулга почтын бүхы хүдэлмэриие түргэдхэнэ.

Почто зөөлгэ түргэдхэһэнэй, тэрэнэй хүдэлмэри оньһожоруулһанай ашаар Москваһаа эльгээгдэһэн бэшэг 3—4 хоноод, центральна газетэнүүд гараһан үдэрһөө хойшо 2—3 хоноод эзэдтээ хүргэгдэнэ. Бэшэг, бандероль, посылка болон мүнгэн эзэдэй гэртэнь абаашагдажа үгтэдэг болоһон байха юм.

Почтын хүдэлмэрилэгшэд арад зоной эрилтые дүүрэнээр хангахын тула харюусалгатайгаар ажаллана. Почтамт — городой томохон предприятинуудай нэгэн юм. Эндэ городой хэлхеэ холбооной ажалшадай 50 процентнь хүдэлнэ. Эдэнэрэй 70 процентнь арад зониие хангалга дээрэ хүдэлжэ байнхай. Гансахан почтальонууд 200 гаран хүн тоологдоно.

Почтамтын хүдэлмэришэд коммунис ажалай предприятиин нэрэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абанхай.

Хэлхеэ холбооной 2-дохи отделени (начальнигынь нүхэр Самойлова), 14-дэхи отделени (начальнигынь нүхэр Загузина), 26-дахи отделени (начальнигынь нүхэр Кузнецова), 7-дохи отделени (начальнигынь Выборонова) гүрэнэй олзын талаар 9 һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэээ. Почтамтын хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа олохон хүн коммунис ажалай ударнигай нэрэдэ хүртэһэн байна. Тэдэнэй тоодо почтальонууд нүхэд Загалюк, Бжицкая, Колесникова, операторнууд Романова, Крылова, телеграфистнар Савенко, почто үдэшэгшэ нүхэр Степанов болон бусад ороно.

Хэлхеэ холбооной 21-дэхи отделени коммунис ажалай отделениин нэрэдэ хүртөө. Почтамтын хэлхеэ холбоошод өөһэдынгөө эрдэм мэдэрэл дээшэлүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдон, техникум, институт, үдэшын һургуули болон бусад газарнуудта һуралсана.

«Бэшэг харилсаанай долоон хоногтой» дашарамдуулан тусхай конверт, тамга бии болгогдонхой.

Үнгэргэгдэжэ эхилһэн энэ долоон хоног хүнүүд хоорондо бэшэг эдэбхитэйгээр бэшэлсэлгые, хэлхеэ холбооной хүдэлмэриие саашадань бүри һайжаруулхын түлөө почтын хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые улам үргэхэ болоно.

С. Новак,
почтамтын начальнигай орлогшо.

Баярлаабди, ерэжэл байгыт!

Ленинэй ордено СССР-эй академическэ Ехэ театрай артистнууд Эхэ оронойнгоо городуудаар аяншалжа ябаһанаа манай Буряадай республика хүрэжэ ерэбэ. Хүндэтэ айлшаднай Красноярска хизаарай, Эрхүүгэй областиин городуудай ажалшадта һонин программатай концерт харуулһан байна. Холын айлшад манай республикада долоон хоногой туршада концерт харуулаа. Эдэнэр Галуута-Нуурай нүүрһэшэдтэ, Вагжановай нэрэмжэтэ хүдэлмэришэдэй тосхонойхидто, Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдтэ айлшалаа.

Артистнуудай харуулһан лэ номер бүхэн харагшадай нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэгдэдэг байгаа. Концертын түгэсхэлдэ «һайнта даа, түргэн ерэжэл байгыт!» гэһэн уряа хашхараан замхашагүй альга ташалган соогуур дэлгэрдэг һэн.

Зураг дээрэ: скрипкээр наадагша Григорий Гроссман.

В. Гаученов.

ТОБШОХОНООР МЭДЭЭСЭХЭДЭ...

ҺУРАГШАДАЙ туһаламжаар мүнөө үедэ Ахын колхозууд зеленко хуряалгаа дүүргэхэ боложо байнхай. Энэ ажалда Орлигой дунда һургуулиин һурагшад эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсана. Жэшээнь, «Улаан Аха» колхоздо 8-дахи «Б», 9-дэхи классуудай, Кировэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта 7-дохи «А», 8-дахи «А» классуудай һурагшад ажаллаһан байна.

Вл. ГАЛСАНОВ.

УЛААН-ҮДЫН 33-дахи һургуулиин һурагшад намарай үдэрнүүдтэ зорюулан хүнгэн атлетикээр хоорондоо мүрысөө үнгэргэбэ. Үндэрые харайлгаар болоһон тулалдаанда Лущик Женя, Пестерев Вася, басагадай дунда болоһон урилдаанда Тихонова Валя, Калашникова Люда, Новикова Валя гэгшэд эрхимлээ. Мүн утые харайлгаар басагадай дундаһаа Тихонова Валя түрүү һуури эзэлээ.

Ч. БУДАЕВ.

ДҮТЭЛҮҮРЭЙ ХҮДӨӨГЭЙ клуб соо уласхоорондын асуудалаар һонирхолтой лекци һаяхан үнгэргэгдэбэ. Лекци түүхын эрдэмэй кандидат Г. Д. Басаев уншаа.

Захаамин.

С. ШАГДУРОВ.

ГОРПИЩЕТОРГЫН хүдэлмэрилэгшэд Октябриин һайндэрэй урда тээхи социалис мүрысөөндэ оролсожо, арад зондоо эдеэ хоолой, эд бараанай зүйлнүүдые элбэгээр худалдажа эхилбэ. Эдэнэр сооһоо Октябрьска районой 19-дэхи магазинай наймаалагшад һайн амжалта туйлахаар зэһэнхэй. Тус магазинай коллектив сентябрь һарада эрхим һайнаар ажаллажа, түсэбһөө гадуур арбаад мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүдые ажалшадта наймаалһан байха юм.

Д. КОЛМАКОВ.

ХАДЫН ХАРГЫГААР...

Д. ДУГАРОВАЙ фотоэтюд.

БУРЯАД ҮНЭН

4-лэхи нюур

1963 оной октябриин 10.

Эрдэм, техникын һонин

Марсда ниидэхэ ээлжээн хэзээ ерэхэб

Марсда хүнэй ниидэн хүрэхэ гээшэ ерээдүй юумые багсаан бодожо, найруулан бэшэдэг уран зохёолшодой саарһан дээрэ харуулха темэ бэшэ, харин институдууд болон лабораторинуудай научна хүдэлмэри болонхой. Марсда ниидэлгэдэ бэлэдхэл эхилэнхэй, эхилхэдээ үшөө шангаханаар бэлэдхэгдэнэ гээшэ. Тэд дэн эртэ бэшэ гү? Түрүүшын космонавтнууд замбуулинай дайдаар ниидэхэдээ дэлхэйн бүмбэрсэгэй эрьеһээ холуур саагуур ниидээгүй ха юм. Иимэ байн гэһээ гэнтэ Марсда ниидэхээр бэлэдхэл... Энэ зорилгые бэелүүлхын тула үшөө хэдэн олон бэрхэшээлтэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэйб?!

Нэгэдэхеэр, Марсда хүрэтэр ниидэн ошоод, гэдэргээ бусажа ерэтэр нэгэ жэлһээ бага бэшэ саг хэрэгтэй. Космонавтнууд энэ сагайнгаа эхэнхи хубида шэгнүүрээ алдаад, хөөроод ябаха байна. Тэд хүнэй бэесын организм энээниие хэр тэсэн дабажа шадахаб? Энээниие мэдэхын тула хамагай түрүүн Марсда ниидэхэһээ урид Газарые һалахан холуур тойрон ниидэхэ тусхай станци байгуулха хэрэгтэй гэжэ тухайлагдана. Тэрэ станцинуудта космонавтнууд хэдэн һара удаагуур туршалга гараха болоно. Хэрбээ удаан саг соо шэгнүүрээ алдаад хөөрэн ябахые хүнэй организмай дабажа шадахагүй байгаа һаа, юун болохоб? Яаха аргагүй эгээл тиимэ байгаа гээшэ һаань, замбуулинай ниидэлгэдэ гараһан космонавтын шэгнүүрээ алдахагүй арга хангажа болохо юм. Кораблиинь эрьелдэжэ ябаха болгоод, искусственна аргаар досоонь шэгнүүрэй татаса байгуулжа болоно. Мөөрэй, пропеллерэй түхэлэй, мүн бусад конструкциин корабльнуудые зохёон байгуулха дурадхалнууд ороно. Тиимэ дурадхалнууд тус асуудалаар хэблэгдэдэг элдэб техническэ журналнуудай гадар хабтаһа гоёохын тула зохёогдоно бэшэ, харин лабораторинуудта ёһотой туршалга гаража байдаг гээшэ.

Хоёрдохёор, Марсда ниидэхэ корабль өөрынгөө хэм хэмжүүрэй талаар тон томо байха болоно. Тиимэһээ тэрэниие замбуулинда ниидэхэ замда гараһан хойно тусхай элементнүүдһээ хабсарган холбохо хэрэгтэй. Тиихын тулада элемент бүхэниинь хэрэгтэй газартань хүргэхэ хүсэ ехэтэй ракетэнүүд хэрэгтэй болохо юм. Гадна элемент бүхэниинь хэмжүүрэйнгээ талаар томо байха бүри хабсаргахада һайн байха. Жэшээнь, экипажай кабиные бүхэлеэр гаргаа һаа таатай. Юуб гэхэдэ, газарта хабсаргагдаһан кабинын шанарайнгаа талаар һайн байхань мэдээжэ ха юм.

Гурбадахяар, кораблиин Марсда бууха, тэндэһээ дэгдэн бусажа, Газарай агаарта орон, бууха арга боломжые һайнаар хангаха тон шухала. Кораблиин буужа ябаха үедэнь планетые тойроһон агаарта скоростиинь аалидуулха оньһо хэрэглэжэ болохоор багсаагдана. Тусхайлбал, энэ арга Марс дээрэ буухада һарада буухаһаа туһатай байха. Яахадааб гэхэдэ, һарые тойроод агаар гэжэ үгы бшуу. Тиигэбэшье Марс дээрэһээ хобхорон ниидэхын тула һарынхиһаа тон ехэ хүсэтэй двигатель хэрэгтэй. Ондоогоор хэлэбэл, Марс хэмжүүрэйнгээ талаар һараһаа жэшээлэшэгүй ехэ, тиимэһээ татасань баһал айхабтар ехэ. Тэрэ татасыень дабан гарахын тула нилээд ехэ хүсэн хэрэгтэй болоно. Тэд тиимэ түргэн скоростьтой кораблида Газарай агаарта орохо замдань элдэб аюул тохёолдожо магад. Мүнөөнэй хэмэл одонуудһаа холо хурдаар ниидэдэг, кораблиин агаарта хүрэхэтэйгөө зэргэ халаханъ түргэн байха гэжэ тодорхойлогдонхой.

Дүрбэдэхеэр, Марс дээрэ хүниие буулгахаһаа урид, нэн түрүүн энэ планетые хүнгүй аппаратурануудаар шэнжэлжэ үзэхэ шухала.

Табадахяар, Марсда ниидэлгээр үшөө шиидхэгдээгүй бэрхэшээлтэ асуудалнууд тон олон. Гэбэшье эдэ бэрхэшээлнүүдые дабан гараха хүдэлмэри саг соогоо хэгдэжэ эхилээ гээшэ. Марсда ниидэхэ кораблиин бэлэн болохотой зэргэ тэрээндэ хүниие һуулгаад табижархижа болохогүй. Марсын Газарта дүтэлэн ерэхэ үедэ ниидхүүлжэ болохо байна. Тиигээгүй һаа, Марсда хүрөөд бусалга гээшэ оройдоо бэелүүлэгдэхээр бэшэ зорилго болоно бшуу. Марсын Газарта эгээ һүүлдэ дүтэлэн ерэлгэ 1963 оной февраль һарада болоһон байна. Энэ үедэ Советскэ Союз планетэ хоорондын «Марс-1» гэжэ автоматическа станци табиһан гээшэ. Марс Газар хоёрой дүтэ болохо ушар хоёр жэл болоод лэ тохёолдодог. Тэд бүри ойро болохо ушарынь 15—17 жэл соо тохёолдодог байха юм. Энээнэй хойто тээ эдэ планетэнүүдэй бэе бэедээ дүтүүр гаралсалгань 1971 ондо болохо байна. Энэ болзорто хэр амжалтатайгаар бэлэдхэгдэхэ байһаниинь мэдэгдэнэгүй. Тиигээд 1973—1975 онуудта бүри таатайгаар дүтэ болохо, һүүлээрнь 1985 болотор бусалтагүйгөөр бэе бэеһээ холодохо юм. Һүүлшын арбан жэл соо, нэгэдэхеэр, Марс Газарһаа нилээд холо байха, хоёрдохёор, наранай элшэ туяа ехэдэхэ байна. Марсын холодохо бүри хүсэ ехэтэй ракетэ хэрэгтэй. Наранай элшэ туяагай ехэдэхэдэ корабль дээрэ радиационно ехэ экрануудые табиха хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэһөө кораблиин шэгнүүрэй баһал ехэдэхэнь харамтай. Ойрын жэлнүүдтэ наука, техникын туйлалта урагшаа бүри ехээр дабшажа, Марсда ниидэлгые бүри дүтэлүүлжэ болохо аалам.

Замбуулинай ниидэлгэдэ гаргагдажа хабсаргагдаһан корабль Марсда хайшан гээд дабшаха гээшэб?

Олон проектнүүд сооһоо һайшаагдаһанай нэгэн тухай хөөрэе. Корабль гурбан таһагтай байха: бусахагүй, бусажа ерэхэ таһагууд, тиихэдэ Марсда бууха («марсианска кабина»). Газарта дүтэхэнэ, замбуулинда ниидэхэ замдаа корабль хабсаргагдаха болоно. Тиигээд корабль 100—120 сүүдхэ ниидэжэ Марсда хүрөөд, тэрэнээ тойрон дабшажа, искусственна дахуулынь болохо юм. Энэ үедэ космонавтнуудай зариман Газарта бусахагүй кабина сооһоо «марсиануудай кабинада» орохо. Һүүлээрнь тэрэ кабинань таһаржа, Марс дээрэ бууха. Энэ үедэ корабль Марсаяа тойроод дабшажал байха. «Марсианска кабина» соохи космонавтнууд даалгабаряа дүүргэһэнэйнгээ һүүлдэ дэгдэжэ ерээд корабльтаяа ууладзажа, нүхэдтэеэ нэгэдэһэнэйнгээ һүүлдэ кабинаяа хаяха юм.

Булта болоһон космонавтнуудай экипаж хоёрдохи ракетынгаа хүсөөр Газарта ниидэхэ з[...] гараха байна. Энэ замдаа [...] монавтнууд булта бусахагүй [...] һаг соогоо ябаха болоно. Ти[...] Газарта дүтэлхынгөө урда[...] бусаха таһагтаа орожо, буса[...] таһагаа корабльһаа мулт[...] хаяха. Найдамтай һайн түхэ[...] гэтэй бусаха таһагтаа ор[...] космонавтнууд Газарай аг[...] дабажа, түрэл планетэдээ б[...] ерэхээр хараалагдана.

Зарим эрдэмтэдэй дурад[...] ондоо һанамжанууд баһал [...] нирхолтой. Тэдэнэй дурадхаһ[...] ёһоор кораблиа Марсые той[...] ниидүүлэнгүй, харин Ма[...] тойроод дабшажа байдаг ес[...] веннэ дахуул одонуудай н[...] дээрэ кораблиа һуулгаха бол[...] Тэндэһээ космонавтнууд Ма[...] шэнжэлхэ, «марсианска к[...] наяа» һуулгаха газар ш[...] олохо болоно.

Марсда хүрэхэ, мүн тэнд[...] бусаха замдаашье космонавт[...] элдэб бэрхэшээлнүүдтэй тох[...] дожо болохо юм: корабль һо[...] той (метеортой) дайралдаад, [...] мэ сохюулжа гү, али косми[...] ка радиацида орожо магад. [...] монавтнуудай бэеын аюу[...] байхын тула нэгэ доро хоёр [...] рабль ниидхүүлхые нэгэ зари[...] дурадхана. Хэрбээ али нэгэнэ[...] эбдэрээ һаа, космонавтнууд [...] гөөдэдөө һууха аргатай бол[...] Тэд энэ дурадхалай хэр [...] үрэтэй байһые тодорхойлон [...] лэхын аргагүй. Зүгөөр нэгэ [...] раблиин орондо хоёрые таби[...] түлишын гаргашын ехэ байх[...] гадна, суг ябаһан корабль[...] хоюулаа һолирой урасхалда [...] рагджа магад.

Марсда ниидэһэн корабль[...] дые космонавтнууд өөһэдөө [...] лоодохо болоно. Замбуули[...] дайдаар холын замда зориһон [...] рабль Газартай радио хари[...] холбоогоор таһалдаха ёһогүй.[...] талаар космонавтнуудай М[...] дээрэ буухада бэрхэшээл тох[...] дожо болохо. Радиогоор хар[...] саатай байхын тула Марсые [...] рон дабшаха искусственна дах[...] одо табихаар дурадхагдана. [...] рэнь дамжуулга хэхэ ту[...] ретранслятортай байха юм.

Хэрбээ эдэ бүхы бэрхэшэ[...] асуудалнууд амжалтатай[...] шиидхэгдэбэл, мүнөө үе са[...] хүн зон Марсда ошоод ер[...] космонавтнуудтай уулзаха [...] хубитай байна.

Юрий Маринин,
АПН-эй научна комментатор.

Хилын саанаһаа

Хани халуун оршон байдалда

МОНТЕВИДЕО, октябриин 8. (ТАСС). Уругвайн компартиин 43 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадаһан КПСС-эй делегаци уулзалга хэбэ. Уругвайн компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Родней Арисменди, КПУ-гай ЦК-гай секретарьнар Альберто Суарес, Энрике Родригес, Росарио Пьетрароа, КПУ-гай центральна комитедэй, гүйсэдкомой гэшүүд энэ уулзалга дээрэ байба.

Хани халуун оршон байдалда энэ уулзалга үнгэрөө.

КПСС-эй делегаци Эхэ ороноо ошохоёо ниидэбэ. Уругвайн компартиин хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзай, ниитын демократическа организацинуудай түлөөлэгшэд, ажалшад аэродром дээрэ делегациие үдэшэһэн байна.

Афинада болоһон уулзалганууд

«Литва» теплоходой борт, октябриин 8. (ТАСС). Эхэ ороноо бусажа ябаһан журналистнуудай бүхэдэлхэйн уулзалгада хабаадагшад үсэгэлдэр Грециин ниислэлдэ — Афинада үдэрөө үнгэргэбэ. Тус оронoй политическа партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, ниитын ажал ябуулагшадай уряалаар совет делегациин гэшүүд Грециин политическэ ажал ябуулагшадтай уулзаба.

Совет делегациин гэшүүд В. Спастин, И. Чхикишвили, «Правда» газетын шэнжэлэгшэ В. Маевский гэгшэд национально-радикальна союзай хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн, Грециин премьер-министрэй орлогшотой хөөрэлдэбэ.

Совет делегациин гэшүүд М. Харламов, АПН-эй правлениин гэшүүн К. Непомнящий, «Правдын» корреспондент Демченко, «Известиин» корреспондент Вишневецкий гэгшэд «Центрын союз» гэжэ партиин хүтэлбэрилэгшэ Г. Папандреу гэгшэтэй уулзаба. Эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулһан бүхы хэмжээнүүдые энэ парти дэмжэхэ гээд Папандреу мэдүүлбэ.

Хэрбээ «Центрэй союзай» һунгалтада олонхи дуу абажа, правительство бүридхөө һаа, энэ парти Греци СССР хоёрой экономическа, культурна харилсаануудые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ туһалха һэн. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ олон бэрхэшээлнүүдые дабан, Н. С. Хрущевой толгойлдог Советскэ правительствын агуу ехэ тэмсэлые бидэнэр һайшаажа байнабди гэжэ Г. Папандреу түгэсхэлдөө мэдүүлбэ.

Совет делегациин гэшүүд Б. Бурков, П. Ерофеев, бүхэсоюзна радиогой корреспондент В. Журкин гэгшэд Зүүнэй Нэгэдэмэл Демократическа партиин (ЭДА) түрүүлэгшэ И. Пбсалидис, ЭДА-гай генеральна секретарь Г. Авгеропулос, Грециин национальна герой Манолис Глезос гэгшэдтэй уулзаба.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 8. (ТАСС). (ТАСС). Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дээрэ үсэгэлдэр Малиин түлөөлэгшэ Сори Кулибали гэгшэ үгэ хэлэхэ зуураа колониализмые буруушааба. «Колониальна дарлалта хадаа дэлхэйн амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулна» гэжэ энэ хүн мэдүүлбэ.

НАТО-гой эзэрхэг түримхэй бүлэглэлэй политикые тодорхойлон элирүүлээд, НАТО-гой дэмжэлгүйгөөр Португали Африкада колониальна дай хэжэ шадахагүй һэн гээд Малиин түлөөлэгшэ хэлэбэ. Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай Москвагай договоры үндэрөөр сэгнэжэ байһан тухайдаа мүн мэдүүлбэ.

ООН-дохи Кубын саг үргэлжын түлөөлэгшэ, Кубын делегациие толгойлогшо Карос Лечуга гэгшэ Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Һүйдхэлтэ шуурган

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 8. (ТАСС). «Флора» гэжэ хүсэтэ шуурган Центральна Америкэ дээгүүр боложо, Гаити аралай арад зониие бэрхэшээлтэй байдалда оруулба. Ехэ хүсэтэ һалхинай боложо, тропическа аадар бороогой удаан үргэлжэлһэнэй эсэстэ тус арал дээрэ 4 мянган хүн үхөө, 50-һаа 100 мянга хүрэтэр хүн байра байдалгүй үлөө. 24 часай турша соо иимэ һалхин болоходоо Гаитиин газар дайдын табанай хоёр хубиие хооһолбо.

Санто-Домингодо түгшүүрилтэ байдал тохёол[...]

ЛОНДОН, октябриин 8. (ТАСС). Доминиканска республикын ниислэл Санто-Домингодо үсэгэлдэр үдэшэнэй түгшүүрилтэ байдал соносхогдоо гээд Рейтер агентство мэдээсэнэ. Суглаанууд, митингнүүд, демонстраци үнгэргэгдэхэ хорюултай болоо.

Санто-Домингодохи универс[...] студентнэр президент Хуан [...]ша гэгшые тушаалһаа унага[...]дань эсэргүүсэһэн демонстраци гаргөө, тэрэнэй һүүлээр энэ ха[...] абтаа гээд агентство мэдээсэнэ[...] студентнэр түрмэдэ хаагдаба.

Мүрдэлгэ үргэлжэлһөөр

ГАВАНА, октябриин 8 .(ТАСС). Каракаста Венесуэлын коммунис партиин, «зүүнэй революционно хүдэлөөнэй» партиин хүтэлбэрилэгшэдые мүрдэлгэ үргэлжэлһөөр гээд Латино Пренсо агентство мэдээсэнэ. Ниислэлэй зарим зарим газарнуудта мүрдэгшэд патриодууд х[...] хоорондо тулалдаанудшье бо[...] Али али талаһаа гэмтэл бии. О[...]риин 6-най мэдээгээр түрмэдэ [...]даһан хүнүүдэй тоо 600 гаран[...]доо.

Капиталай оронуудта ангиин тэмсэл болоно

ФРАНЦИИН МЕДИГҮҮД ЗАБАСТОВКО ХЭНЭ

Франциин больницануудай олон түмэн медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд һүүлшын хоёр үдэрэй турша соо орон дотороо хаа хаанагүй демонстрацинуудые, митинг болон забастовконуудые хэжэ, өөрынгөө эрхын түлөө тэмсэлые үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа правительствада шангаар һануулба гээд «Юманите» газетэ мэдээсэнэ.

ИТАЛИИН АЖАЛШАДАЙ ТЭМСЭЛ

Италидахи тон томо «Корнильяно» гэжэ металлургическа заводой хүдэлмэришэд Генуйдэ забастовко хээ. Ороной профсоюзна гол центрнүүдтэ — Италиин ажалай бүгэдэ ниитын конфедерацида, Италиин ажалшадай профсоюзуудай конфедерацида, Италиин ажалай союзда ородог бүхы профсоюзна организацинууд забастовкые хамтадаа соносхоһон байна.

Нэгэ хүдэлмэришэниие заводой дирекциин ажалһаа гаргаһанһаа шалтагаалан забастовко соносхогдоо. Тэрэ хүдэлмэришэн аж[...]ран һууха зөөригүй болоһон [...]һээ бэеэ хорложо алаһан [...]

Металлистнуудта талархажа [...] һанаа Генуэзскэ промышленна [...] оной бусад предприятинуудай х[...] мэришэд элирхэйлэн мэдүүлэ[...]

КОРАБЛИНУУД МИИН БАЙ[...]

Пусанай далайн долоон [...]ниин 200 шахуу нортовой хү[...]ришэд забастовко хэжэ, салин[...] һэ дээшэлүүлхэ эрилтэ хэ[...] Сеулай радиогой мэдээсэлые [...] һэ болгон Корейн Центральн[...]леграфна агентство дамжуул[...]

АЖАЛ ТУХАЙ ХУУЛИ САХИГДАНАГҮЙ

Перугай томо портнуудай [...] бологшо Кальяодо хүдэлжэ б[...] хүдэлмэришэд забастовко соно[...] «Батигнольес» гэжэ компаниин [...] хирганай ажал тухай ху[...] сахидаггүй байһыень тэдэнэр [...]руушаана.

(ТАСС)

Конгын эрхэ сүлөөгэй түлөө баатарлиг тэмсэгшын хүсэл зориг хухархагүй

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ, октябриин 8. ТААС-ай корр. В. Кузнецов иигэжэ дамжуулна: Баруунай тала баримталдаг газетэнүүдэй түлөөлэгшэд — дүрбэн корреспондентнүүдэй Антуан Гизенгын байдаг Болабемба арал ошожо ерэһэн тухай тиимэ жэгтэй материалнууд газетэнүүдтэ толилогдонхой. Гизенгын бэе «яһала һайн» гэжэ энэ худал хуурмаг статьянуудай авторнууд хэлэхэ һанаатай. Үшөө дээрэһээнь худал хуурмаг үгэ тараана.

Баруунай тала баримталдаг Конгын газетэнүүдэй түлөөлэгшэд — дүрбэн журналистнар Болабемба аралай харуулшадтай хамта октябриин 3-да энэ арал ерэбэ. Гизенгын бүхы түрэлхидһөө гансал дүү басаганиинь үбгэнтэеэ эдэнээр ерэлсээ.

Энэ арал ерэгшэдэй тон үсөөхэн байһан ушар нютагайншье, хилын саанахишье журналистнуудай анхарал ехээр хандуулба. Юуб гэхэдэ, уласхоорондын телеграфна агентствонуудай, хилын саанахи томо томо газетэнүүдэй, мүн Конгын зарим хэблэлэй түлөөлэгшэд арал дээрэ ошогшодой дунда байлсабагүй.

Олон һарын турша соо эндэ зорюута хаалтатай байгаашье һаа, Антуан Гизенга өөрынгөө үзэл бодол баримталһан зандаа, бүхы бэрхэшээлнүүдые тэсэмгэйгээр дабана гээд эндэ ошоһон журналистнуудай мэдээсэлһээ элирнэ.

Конгын хархис этэгээдүүд энэ арал дээрэ тэсэшэгүй эрхэ байдал байгуулаа. Сагайнь уларилшье хүнэй бэедэ айхабтар муу юм. Гизенга хатуу харуултай байдаг: һуудаг гэрэйнь сонхонууд адаалхай түмэрөөр хадаатай. Гадна А. Гизенгын газаагуур ябахань хорюултай, өөрынь хэлэһэнэй ёһоор «бүхы эрхэнь» хаһагданхай. «Үнгэрхэдөө нара хараха аргагүйб» — гэжэ Гизенга тэмдэглэбэ. Энэ баатар зоригтой хүн саг үргэлжэ медицинын зүгһөө туһаламжа абаха аргагүй. «Хоёр жэлэй турша соо иимэ туршалга тэсэжэ гараа һаа, гурбадахи жэлэй дүүрэтэр мэндэ байхамни бэрхэтэй ха. Правительство намайе зоболонтойгоор үхүүлхэ гэжэ оролдоно» гээд Гизенга мэдүүлбэ.

Түрэлхидэйнь нэгые хамта байлгалсаха эрилтэ Гизенгын хэхэдэнь, тэрэнь бэелүүлэгдэнэгүй.

Гизенгын бэеын муудаашье һаа, Конгын эрхэ сүлөөгэй түлөө баатарлиг тэмсэлшын хүсэл зориг хухараа бэшэ. Һүүлшын байдалаар һонирхоно.

Өөрынгөө зэмэгүй байһые, намда тохожо байһан гэмнэлэйнь буруу байһые сүүд дээрэ тодорхойлхо арга боломжо олгохо эрилтэ Гизенга хэбэ.

Редактор **Ц. О. ОЧИРОВ.**

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

00547. Зак № 5616